

Život

KULTÚRNO SPOLOČENSKÝ ČASOPIS • MÁJ • KVĚTEN • MAJ • ČÍSLO 5/79 ROČNÍK 22 CENA 1 ZŁ

Z Povídek malostranských od Jana Nerudy

X V DOBĚ ROZECHVĚNÍ

NAD PETŘINEM STOJÍ MĚSÍC, JASNY A SKVOUCÍ SE. Lesnatá stráň vrchu je zaplavena mlhavým světlem a poskytuje snivý, básnický pohled, jako bychom jasnou mořskou vodou hleděli na les podvodní. Mnohý as zrak těká neb zakotvil se někde na stráni té, jistěže každý v hluboké dumě nebo cituplném rozechvění!

Z druhého patra zadní budovy hledí k čárenému Petřinu Josefinka, položena do okna; vedle ní je ženich její. Jasné světlo měsíční době nechává nás rozeznat pěkné tahy mladého muže; obly obličej je vrouben hustým plavým vousem, oko září životní silou. Josefinka hledí upřeně a mléky do záplavy světla, ženich její obrací častěji zrak na dívku, ježíž tílko byl pravice ovinul, a při každém takovém pochledu přitiskne dívku lehce, lehýnce k sobě, jako by se bál setřít pel krásného okamžiku.

Nyní se naklonil a dotknul se rty svými kadeří dívčiných. Josefinka se obrátila k němu, vzala jeho ruku a přitiskla ji k ústům svým. Pak vztáhla ruku svou a dotkla se pěkné, husté myrty, která stála podle na okenní zdi.

„Jak stará by teď byla tvá sestřička?“ tázala se hlasem ztemnělým.

„Právě by byla tak rozkvětlá jako Ty.“

„Matka Tvá ani neví, jakou radost mně učinila, že mně poslala myrtu k svatbě, a tak z daleka!“

„Ba ví! U nás pevně věří každý, že myrta zasazená z mrtvé ruky a dochovaná až k svatbě je zárukou štěsti. Od toho okamžiku, kdy jsem vzal sestřičce v rakvi ležící myrty z ruky a do země ji zasadil, jistě že se matka každého dne nad ní modnila a slzami ji kropila. Matka je neskonale dobrá.“

„Jako Ty — “ vzdechla dívka a přitulila se ještě blíže k svému ženichovi.

Odmlčeli se zase oba a hleděli do jasného vzdachu jakoby do snů o budoucnosti své.

„Jsi dnes nad obyčej mlčeliv,“ šeptala konečně zase dívka.

„Pravý cit nemá jazyka, jsem blažen, tak blažen, že ani nikdy později nenalezuji slov k naznačení nynějšího svého blaha. Tobě není tak?“

„Ani nevím, jak mi je. Zdá se mně, že jsem jiná než jindy, vznesenější. Kdyby neměl mit cit ten trvalostí, chtěla bych nyní v něm umřít.“

„A pan doktor by plakal nad hrobem písničky,“ škádlil ženich. „Vidíš,“ dodal zase hlasem opravdovým, „ať je tomu, jak chce, já myslím, že kdo opravdu miluje, ani nedovede nic takového napsat. Já bych ovšem nedoved také jindy — ale myslím, že hraje doktor s Tebou komedií.“

„Ne, on je dobrý.“

„Vida, jak se zastává! Říkej co chceš, ty písni Tě přec jen těší!“

„Nu — “

„Aha, vždyť jsem to věděl! Vy ženské jste všechny stejny. Musíte a musíte mit své cukroví, své pochoutky vedlejší. Rád bych věděl, čím jsem sobě toho zasloužil.“

„Karle!“ promluvila Josefinka zděšeně a podívala se muustrnulá do očí, jako by ho nepoznávala.

„I vždyť je to pravda!“ pokračoval mladý muž rozhoren. „Kdybys se nebyla k němu i ke mně obojetně chovala, nebyl by se směl odvážit.“ Pošinul Josefinku trochu od sebe. Pravice jeho, jíž ji byl ovijel, svezla se zpět k tělu, jen levá ruka jeho zůstala v rukou dívčiných. Mrtvě ležely ruce v sobě.

Oba se zadívali mléky do vzduchu. Trvalo to dlouho, co pohlíželi ven do neurčita, co stáli tak tiše, sotva že oddychujice. Náhle ucítil Karel na ruce své palnou slzu, která byla skanula s očí Josefíných. Trhl sebou a přitulil ji vzlykající pevně k sobě.

„Odpust — Josefinko — odpusť!“ prosil.

Děvče štkalo.

„Prosím tě, jen neplač! Hněvej se na mne, ale neplač! — Mlč — já chybí, vždyť vím, že nejsi klamu schopna, že mne miluješ upřímně, jako já Tebe!“

„Ale v tom okamžiku jsi mne zajistě nemiloval, když jsi mne odstrčil od sebe!“

„Je pravda — byl to zlý okamžik! Ani jsem netušil, že jsem tak hlapné žárlivosť mocen! — Divno, mně bylo skutečně tak, jako bych byl náhle lásku utlačil! — Zapomněl jsem, že jsem mlada a hezka, já blázen, vždyť vím, že každé děvče, které má vůbec jen zdravé tělo, která není zkřivena a přiliš ohyzdna — “

Vtom zašustlo něco za milenci a oba se náhle obrátili.

Churavá sestra Katuška byla stále v světnici za nimi seděla. Ani se nebyla pohnula při celém výjevu a milenci byli na nebohou zapomněli. Při posledních slovech Karlových se náhle vzchopila, učinila ale jen několik kroků a sklesla usedavě plačíc do blízkého křesla.

„Katuško — pro boha, drahá Katuško!“ zabědovala Josefinka.

Oba milenci stáli s třesoucím se srdcem vedle choré, pláčící Katušky. Oči jejich byly zálysy slzami, ústa se chvěla, ale netroufala si pronést ani slůvka útěchy.

„V naši vlasti je vlastenecký postoj vždy hodnotou nejvyšší.“
(EDWARD GIEREK)

1. MÁJ

1. máj. Je to den, ktorý se zapsal do dějin světového boje za práva pracujících, za společenskou svobodu dělníků a rolníků. Svátek naší doby, Svátek práce, svátek úspěchů i dějin.

Toho dne roku 1945 Kościuszkovalci 1. armády Vojska polského u boku sovětských vojáků zaútočili na poslední baštu hitlerovské obrany v srdeci Berlína a druhého dne pak v dobytém hlavním městě třetí říše vztyčili vedle sovětských praporů bíločervený prapor na Brandenburské bráně a Pruském sloupu vítězství; nad místem kultu militaristů a fašistického Německa. Příštího dne, 3. května 1945, byla v zahráněném budově Národního muzea ve Varšavě otevřena výstava Varšava obviňuje, na níž byly vystaveny doklady o zločinech páchaných na polském národu a o vandalském ničení národního majetku. Prvním exponátem výstavy byl povalený a rozbitý Zikmundův sloup vydobyty ze sutin — symbol zničených kulturních památek Varšavy. Byly to poslední dny 2. světové války rozpoutané v Evropě hitlerovským Německem a zakončené jeho bezpodmínečnou kapitulací dne 9. května roku 1945. Většina našeho národa dobré pamatuje to období z vlastních zážitků a také to, jak vypadalo celé Polsko též po válce.

Od onoho května žijeme a pracujeme v míru; od dávna naše dějiny nezaznamenaly tak dlouhého období míru. Socialismus se již stal náplní našeho života, hlavní složkou kolektivního myšlení a činu. S našimi soudci nás pojí nerozborné přátelství a plodná spolupráce. Naše hranice a mír zajišťuje obranná síla státu Varšavské smlouvy, jejímž prvním garantem je Sovětský svaz. Obětavou prací pro zemi i pro sebe jsme opět vybudovali vlast po válečné vichřici a postavili jsme pro ni pevné základ; z roku na rok zvětšujeme celonárodní výsledky socialistické výstavby. Po 2. světové válce se také změnilo rozložení sil ve světě ve prospěch socialismu, demokracie a pokroku.

Výstavba nezávislé, bezpečné existence v míru a také vybudování Polska od nová, vyzvednutí na vyšší úroveň rozvoje, jsou základními zásadami politiky naší strany, politiky lidového Polska, letos oslavujícího své 35letí. V procesu uskutečňování nové strategie strany — zrychlého společensko hospodářského rozvoje Polska a výstavby vyspělé socialistické společnosti — znásobili jsme mnohokrát v sedmdesátých letech potenciál naší země a upevnili jsme místo Polska ve světě. Současně jsme prohlubili vlasteneckou jednotu národa, morální a socialistické zásady soužití lidí a těsnější spojení osobních ambicí s prací pro společné dobro.

Aniž bychom litovali námahy získali jsme mnoho úspěchů, ale čeká nás ještě hodně práce. Na VI. a VII. sjezdu strany jsme přijali nový, velký úkol vybudovat moderní Polsko, i když jsme počítali s tím, že bude nutno překonávat různé překážky. Mimo veškerého úsilí jsme ještě všechny obtíže nezvládli. Velmi náročné společensko hospodářské úkoly ať už ve výstavbě či ve výrobě a ve stabilizaci tržní rovnováhy na základě růstu této výroby a dokonalejšího přizpůsobení jejího sortimentu a kvality potřebám obyvatel i vývozu, musíme splnit také v letošním roce. V zemědělství je stále nejdůležitější otázkou živočišná výroba, zvláště chov hovězího dobytka.

Pro má tak velký význam zlepšení výsledků hospodaření ve všech úsecích našeho života a také větší výkony pracovních kolektívů, zemědělců, zaměstnanců služeb i obchodu, které jsou nutné pro vyřešení našich současných problémů. Tehdy bude snadnější realizace úkolů dneška a také úkolů v budoucnosti. Proto mají takový význam výrobní závazky a brigády miliónů pracujících na počest 35letí Polské lidové republiky, které pomohou vyřešit místní i celostátní potřeby. Povzbuzují také společenskou a hospodářskou aktivnost našich krajanů, členů Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Polsku.

U PŘÍLEŽITOSTI MÁJOVÉHO SVÁTKU PRÁCE PŘEJEME NAŠIM ČTENÁRŮM SATISFAKCI Z VYKONÁVANÉ PRÁCE A HODNÉ ÚSPĚCHŮ V OSOBNÍM I RODINNÉM ŽIVOTĚ

ŽIVOT

PO XIV. PLÉNE ÚV PZRS

Plénum ÚV strany, ktoré rokované 11. apríla t.r. určilo nové úlohy pre drobný priemysel, ktorý má byť dôležitým činiteľom hospodárskej aktivizácie malých miest a gmin a mal by prispieť k značnému zvýšeniu ponuky tovarov pre trh a služieb obyvateľstvu. Určené na pléne smery rozvoja drobného priemyslu a služieb obyvateľstvu sa budú realizovať vo dvoch etapách. Prvá, v rokoch 1979—80, bude etapou využívania všetkých možností pre rozvoj v rámci existujúceho ekonomickejho potenciálu a zvyšovania kvality výrobkov a služieb v súlade so súčasnými požiadavkami. Zasa druhá etapa zahrnie celú dekadu osemdesiatych rokov a najmä pătročeniu 1980—85. Na tejto etape bude už dôsledne pokračovať ďalšia výstavba drobného priemyslu ako dôležitého odvetvia výroby a služieb v spoločensko-hospodárskom rozvoji krajiny.

Rozvoj drobného priemyslu by mal zároveň prispieť k lepšiemu využitiu výrobného potenciálu, surovín a materiálov, ako aj zaistíť prácu obyvateľom malých mestiečiek a gminných stredísk. Má to dôležitý význam pre rovnomenné

obhospodárenie krajiny a racionálny rozvoj všetkých jeho oblastí. Obe etapy rozvoja drobného priemyslu sú obsiahnuté v uznesení pléna a boli vo forme komplexného plánu predložené vládou na pre-rokovanie Sejmu, ktorý ho schválil.

Aprílové plénum, ktoré priekladá velký význam drobnému priemyslu, zároveň poukazalo, že otázka jeho rozvoja a vysokej kvality vyrábaných tovarov a poskytovaných služieb by mala stvárať pôsobnosť v období rozvíjania miestnych iniciatív, ako aj v období samotnej výroby. Totiž iba vtedy drobný priemysel splní svoju spoločenskú úlohu, keď bude solidnou a vzorom atraktívny pre domácich a zahraničných odberateľov. Práve to si drobný priemysel musí jednoducho vypracovať a klásiť si od samého začiatku vysoké požiadavky.

Prvý tajomník ÚV Edward Gierek, ktorý na záver zhrnul rokovania XIV. pléna v kontexte drobného priemyslu, nadviazal na úlohy v osemdesiatych rokoch. Tieto úlohy budú — ako povedal — pokračovaním stratégie VI. a VII. zjazdu, z ktorých prvý formuloval základnú

záasadu o nadradenosť spoločenských cieľov a druhý — vychádzajúci z tejto zásady, podmienil rast kvality života rastom kvality práce. V súlade s hlavnou myšlienkovou v pokračovaní tejto stratégie, VIII. zjazd PZRS otvorí dekadu osemdesiatych rokov — obdobie ďalšieho rozkvetu socialistického Polska a rozvoja polskej spoločnosti. Pritom do čela nových úloh sa vysúva otázka rodiny. Preto sa bude sústreďovať úsilie na potravinárske hospodárstvo, bytovú výstavbu, výrobu pre domáci trh, služby, zdravotnú starostlivosť, osvetu, kultúru, ochranu prírodného prostredia, ako aj na rozvíjanie komunálnych zariadení v mestách a na vidieku.

Výsledky osemdesiatych rokov závisia vo velkej miere od realizácie plánovaných úloh tohto roku, ktorý sa začal komplikovanými podmienkami prvého štvrtroka. Preto splneniu týchto úloh by malo slúžiť naše úsilie vo všetkých oblastiach spoločenského a hospodárskeho života. Je to naša najdôležitejšia úloha a nás najlepší príspěvok k oslavám jubilea 35. výročia ľudového Polska.

BULHARSKÝ KOZMONAUT VO VESMÍRE. 10. apríla t.r. vyštartoval z kozmodromu Bajkonur sovietska kozmicka loď Sojuz-33 s medzinárodnou osádkou v zložení: veliteľ lode, dvojnásobný hrdina Sovietskeho zväzu, letec-kozmonaut ZSSR Nikolaj Rukavišnikov a kozmonaut-bádatel, občan Bulharska, major Georgij Ivanov. Po dvoch dňoch letu sa loď vrátila na zem a obaja kozmonauti úspešne pristáli v stanovenej oblasti ZSSR. Let lode Sojuz-33 je ďalším príkladom mierového výskumu kozmického priestoru, uskutočňovaného v rámci programu Interkosmos Sovjetskym zväzom a ostatnými socialistickými krajinami.

VÝZVA PÁPEŽA JÁNA PAVLA II. O MIER NA SVETE. Na Vlkonočnú nedelu pápež Ján Pavol II. prehovoril k zástupom verejnosti zhromaždených na námestí sv. Petra v Ríme, odovzdal im želania mieru pre celý svet a o.i. povedal: „Mier Vám národy Blízkeho východu, mier Vám národy Afriky, mier Vám národy a krajiny Ázie, mier Vám bratia a sestry z Latinské Ameriky, mier Vám národy, ktoré žijete v rôznych spoločenských, ekonomických a politických zriadenia.“

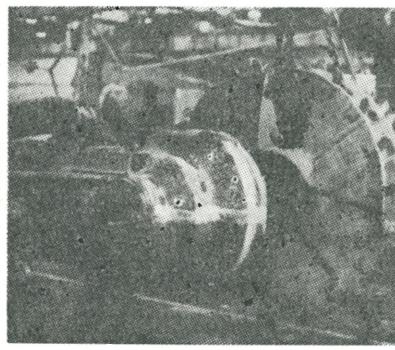
Hovoriac o mieri Ján Pavol II. konštatoval, že myslí predovšetkým na tých, ktorí trpia hladom pre nedostatok minimálnych životných prostriedkov a najmä na najmäslých, ktorým je venovaný terajší Medzinárodný rok diéta.

Na záver pápež blahoželal k sviatku v 32 svetových jazykoch a vyslovil osobitný, dlhší pozdrav v polštine.

ke: montáž kombajnu. (Snímka: CAF-Seko)

TRAGICKÉ ZEMETRASENIE V JUHOSLÁVII. V nedelu 15. apríla t.r. postihlo južnú časť Juhoslávie — Čiernu Horu prudké zemetrasenie, najhoršie v tomto storočí, v ktorom zahynulo vyše 250 osôb a viac ako 1000 bolo ranených. Prudké otrasy so silou 6—7 stupňov Richterovej stupnice zničili desiatky obcí a niekoľko miest o.i. Hercegoví, Budva, Kotor, Petrovac a spôsobili veľké straty skoro na polovici územia Čiernej Hory. Vyše 100 000 osôb ostalo bez strechy nad hlavou. Zemetrasenie spôsobilo značné straty aj v susednom Albansku a slabšie otrasy bolo cítiť i Maďarsku, Bulharsku, Grécku, Rakúsku a južnej časti NSR.

V súvislosti s tragickým zemetrasením prvý tajomník ÚV PZRS Edward Gierek poslal prezidentovi Juhoslávie a predsedovi ZKK Josipovi Broz Titovi sústrastný telegram.

UHOLNÝ KOMB AJN KWB-3 RDU, vyrobený v Piotrowieckej strojárni FARUM, dostal na 50. medzinárodnom poznanskom výrobcu titul Mister exportu. Na sním-

Z MONTÁŽNÍHO PÁSU varšavské továrny na televizory v Targówku odebírají pokusnou sériu televizorov JOWISZ (22 coulů) pro odber barevného vysílania, ktorá byla, kromě obrazovky, vyrobena z polských součastiek. Bude-li POLKOLOR v Piasecznu uveden do provozu v plánované lhúte, bude za pôl roku zahájena sériová výroba s polskou obrazovkou. Na snímku: pracoviště spouštění de viačního bloku.

VŠEOBECNÉ VZDĚLÁVACÍ LYCEA prijímou v letošním školním roce 85,3 tis. žáků, čili o 4,2 tis. menej než v uplynulém roce. Odborné strední školy zvýšili počet žáků o 300 (celkem 44,7 tis. miest); odborná učiliště pak o 3,4 tis. (dohromady 328,5 tis. miest). Celkem je pro 504 tis. absolventů základních škol pripraveno v letošním školním roce pres 557 tis. miest v lyceích, průmyslovkách a učilištích.

AKTUÁLNE ÚLOHY V POĽNOHOSPODÁRSTVE

Uplýva 30 rokov, odkedy naša krajina nastúpila cestu intenzívneho socialistického rozvoja. Nie je to snáď šte príliš dlhé obdobie, ale rozsah zmien, aké sa v tom čase uskutočnili vo všetkých oblastiach nášho politického, hospodárskeho, spoločenského a kultúrneho života, je mimoriadne veľký a nenachádza obdobu.

K významným hospodárskym a sociálnym premenám v období ľudového Poľska došlo na vidiek. Ich prvým zvestovateľom bol dekrét Poľského výboru národného oslobodenia o poľnohospodárskej reforme, na základe ktorého rozdelili v rokoch 1944–49 medzi státisíce bezzemkov a malorolníkov ok. 6 mln ha velkostatkárskej pôdy. Reforma zrušila feudálne prežitky na vidiek a výrazne prispeala k jeho ekonomickému a kultúrnemu rastu.

Po všetky tie roky ľudový štát pod vedením Poľskej zjednotenej robotníckej strany vyvíjal veľké investičné úsilie pre modernizáciu poľnohospodárstva, zintenzívnenie jeho produkcie a súčasne pre pozdvihnutie existenčných podmienok a životnej úrovne vidieckeho obyvateľstva. Dôležitým rozvojovým činiteľom sa stala stúpačúca mechanizácia poľnohospodárstva, rastúce dodávky umelých hnojív, krmív a iných výrobnych prostriedkov, zavádzanie moderných metód hospodárenia — čo malo za následok badateľné zvýšenie tak rastlinnej, ako aj živočíšnej výroby. Pre ilustráciu hodno uviesť, že napr. priemerná hektárová výnosnosť obilia sa zvýšila zo 17 q v roku 1960 na vyše 27 q v roku 1978.

Veľký význam v realizácii programu zvyšovania životnej úrovne vidieckeho obyvateľstva malo zavedenie pred niekolikými rokmi všeobecného poiste-

nia a bezplatnej lekárskej starostlivosti, ako aj dôchodkového systému pre rolníkov, ktorý začne platíť od 1. júla 1980. Sú to ďalšie dôležité kroky a ceste zblížania životných podmienok obyvateľstva miest a vidieka.

Všeobecne možno konštatovať, že naše poľnohospodárstvo vyrába pomere veľa v porovnaní so svojimi možnosťami, ale ešte stále málo v porovnaní k systematicky rastúcim požiadavkam spoločnosti na potraviny. Preto so zretelom na zlepšenie výzivy národa bol vypracovaný komplexný, d'alekosiahly program rozvoja potravnárskeho hospodárstva, schválený na XV. pléne ÚV PZRS. Úlohy, aké v tejto súvislosti čakajú poľnohospodárstvo a iné s ním súvisiace odvetvia, nie sú jednoduché. Vedľa ide o zdvihnutie produkcie do roku 1990. Ako to dosiahnuť? Významnú úlohu má v tomto ohľade splniť zvýšenie produktivity práce o.i. zavádzaním nových technológií výroby, ako aj urýchlením technickým vybavovaním poľnohospodárstva. Napr. tento rok štát dodá rolníkom 60,5 tis. traktorov, 4 tis. obilných kombajnov, 10 tis. vyrovačov zemiakov, 3 tis. zemiakových kombajnov a celý rad iných zariadení. Zároveň sa zvýšia služby o 8,7% a dodávky krmív zo štátnych závodov dosiahnu 8,8 mln ton.

Zmysel celého investičného a mechanizačného úsilia spočíva hlavne v lepšom využití výrobných možností pôdy. Pritom najúrodnejšej pôdy nie je v Poľsku veľa. Prevažujú menej kvalitné pôdy, ktoré vyžadujú zvýšené pracovné náklady a prostriedky. Na dôvažok, každý rok nám tejto pôdy ubúda v súvislosti s rozvojom priemyslu, bytovej výstavby, stavbou ciest a pod. V tomto kontexte veľký význam má čo najlepšie a najpro-

duktívnejšie využitie každého kúsku pôdy. Nesmieme však zabúdať, že na celkové výsledky v poľnohospodárstve majú vplyv aj ďalšie činitele, medzi iným poveternostné podmienky, ktoré — ako vieme — neboli v posledných rokoch príliš priaznivé.

Start do tohorečných úloh neboli ľahký. Už na jeseň dlhotravajúce dažde a potom mrazy nemožnili plné vykonanie všetkých nezbytných polných prác. Značné straty spôsobili ľažká zima a v mnohých oblastiach i veľké jarné povodne. V súvislosti s touto ľažkou situáciou vláda schválila nevyhnutné rozhotnutia, ktoré majú za účel zlepšenie zásobovania poľnohospodárstva minerálnymi hnojivami a inými výrobnými prostriedkami. Ale napriek tomuto úsiliu, v niektorých prípadoch nebude možné plne nadrobniť to, čo sa zameškalo pre spomínané nepriaznivé podmienky. Preto tým dôležitejšie je náležité, hospodárske využitie výrob-

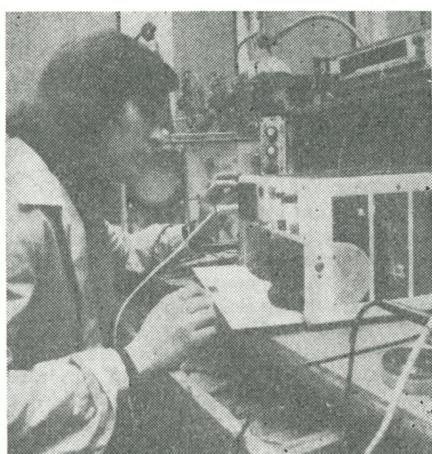
ných prostriedkov, aké sú v dispozícii rolníkov. Ide najmä o to, aby sa v kratšom čase než inokedy vykonalo všetky agrotechnické zádroby a nedopustilo k predĺženiu sejby a sadenia zemiakov.

Politické byro ÚV PZRS spolu s predsedníctvom HV ZES sa v tejto veci obrátilo na všetkých rolníkov, poľnohospodárskych pracovníkov, ženy a vidieku mládež s výzvou, v ktorej sa o.i. hovorí: „Od priebehu jarných prác závisí vo veľkej miere tohorečná úroda a rozvoj živočíšnej výroby — teda aj zásobovanie spoločnosti potravinami. Počítame s tým, že svojou prácou, svojím príkladom prispejete k dobrému splneniu terajších najsúrnejších úloh. Mimoriadny význam bude mať susedská rada, vzájomná pomoc rolníkov v každej obci a gmine, aby každý hektár bol náležite obhospodárený.“

JÁN ŠPERNOGA

Ešte pred 15 rokmi takéto kosačky znamenali na Spiši a Orave veľkú technickú novinku. Dnes sa už väčšinu lúk kosí rotačnými kosačkami.

Foto: A.Ch.

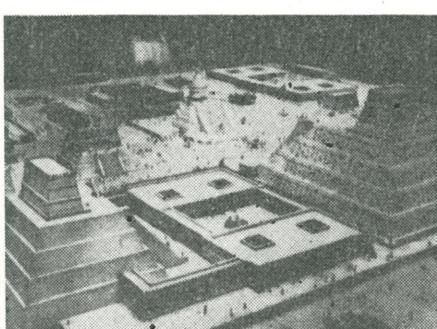

Závody na výrobu elektronickej lekárskej apparatúry v Zabrze sú významným výrobcom vo svojom odvetví a ok. 20% výroby určujú na vývoz. Najväčší záujem prejavujú zahraniční odberatelia o systém intenzívneho karidiogického dozoru.

zajimavých nálezov je monumen-tálna socha hada, ktorá bola současťí schodů vedoucích do svätyně.

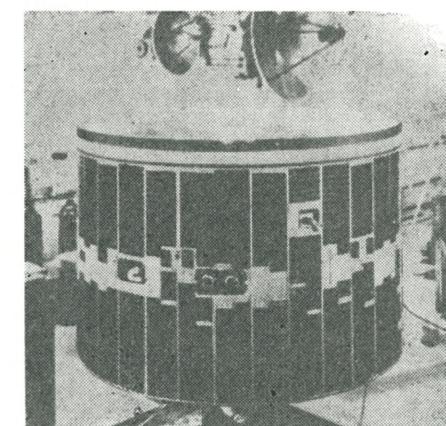
Najslavnejšie tektity na svete, tzv. moldavány (na snímke) z údolia Vltavy v Čechách, začali naposledy využívať v šperkárstve — zasadené do striebra — hoci vtedy ešte nevysvetlili s konečnou platnosťou ich pôvod (tentot zeleno-čierne nerast má už 14,6 mln rokov). V súčasnosti prevažuje názor, že tektity, ktoré objavili aj v Texase, na Borneu a Jáve, v Indočíne a na Filipínach, sú pozostačmi obrovských meteoritov s priemerom od 1 do 7 km.

JIŽ NĚKOLIK měsíců je archeologickou senzací okolí dómu v hlavním městě Mexika. Byly zde vykopány zbytky hlavní aztécké svatyně (na snímku model Tenochtitlanu, hl. města Aztéků). Při vykopávkách bylo nalezeno přes tisíc dobře zachovalých předmětů, hlavně sochy. Jedním ze

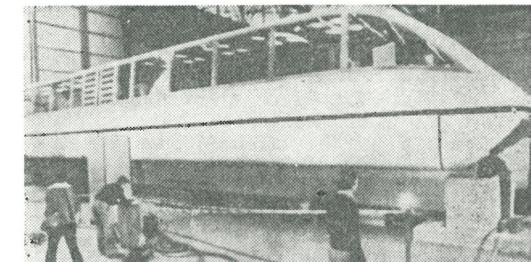
Renesancia vzducholodí, najekonomickejších vzdušných vozidiel. Anglická firma Aerospace Developments výbudovala po 50 rokoch prvú vzducho-

loď na prepravu 2,5 tony nákladu alebo 10 cestujúcich. Stavebné náklady — 600 000 libier, prepravné náklady — 10 libier za hodinu letu.

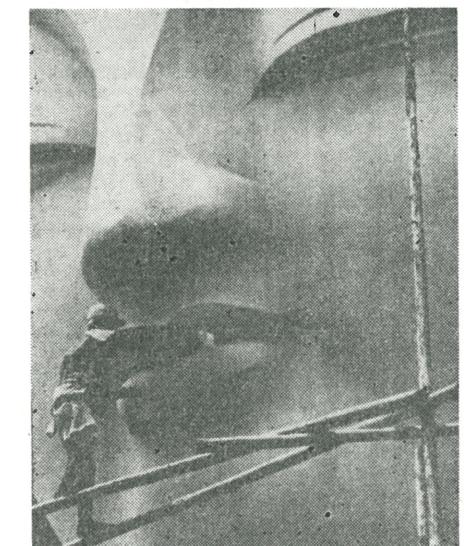

V Japonsku vypustili na obežnú dráhu okolo Zeme prvý na svete telekomunikačný sputník typu ECS, ktorý pracuje na milimetrových vlnách. Na snímke — sputník v montážnej hale.

šiť protikorózne zabezpečenie plechu, vďaka dodatočnému leptaciemu procesu.

V Mnichove predstavili verejnosti vlak na magnetickej poduške transrapid 05. Vlak má dĺžku 26 m, váži 36 ton a môže dosiahnuť rýchlosť do 400 km/hod.

Ešte jedna snímka „z výšky“ — generálna kozmetika gigantickej (vysokej 26 m) sochy bohyne Vd'akyvzdania nedaleko Tokia. Prekvapuje nás lešenie, obyčajné drevené tyče poviazané drôtom a nedbalosť, s akou robotník balansuje vo výške dvadsať metrovej výške bez žiadneho zabezpečenia. Nejak sa to nehodi k obrazu technickej veľmoci.

V minulom čísle kr. Ján Kovalík písal o svojej ceste za prácou po Brazílii od prístavu Santos cez São Paulo a Gara až sa dostal na malú staničku uprostred brazílskej džungle. Jeho pribeh pokračuje:

*

ZASTÁVKA U KUTNOHORSKEJ KRÁJANKY

Tento pán nás posunkami pozval, aby sme išli s ním. Šli sme nejakých 20 minút cez háje a stále sme hľadeli na všetky strany, či sa na nás nevráti nejaká divá zver. Naraz sa pred nami objavila čistinka, na ktorej stálo asi 15 dosť pekných domkov, krytých škridlou. Pánov domček bol uprostred tejto malej osady. Najskôr vyšiel z domu asi 13-ročný chlapec a potom pekný, asi 18-ročný mládenec. Obaja boli jeho synovia. Zaviedli nás do izby a hned zasvetili veľmi výkonné vyzdobenú, porcelánovú lampa. Jej plameň bol biely, pekne svietil a dym veľmi príjemne voňal. Pri sporáku sme uvideli paní a hned sme vedeli, že je to jeho žena.

Pozérame na paní, ktorá si nás vôbec nevšímal a len s mužom si vymenila pári slov. Starší syn sa krútil okolo sporáka, pomáhal matke pripravovať večeru a mladší sa len okolo nás vrtel a bol veľmi zvedavý na naše kufriky. Obzeral ich a ohmatával. Tak ja som svoj kufrik otvoril, čím som chcel uspokojiť jeho zvedavosť. V momenku kufriku si obzeral spodky, košelu, uterák, šatôčku, ihly, nite zrkadlo, hrebeň, britvu a plechový hrnček. Všetci nazerali do kufrika, len domáca paní sa ani len nepozrela tým smerom, ba ostrým hlasom zavolala: Petronius! ...a ďalších pári slov.

Starší chlapec nám naliel fazulovú polievku na hlinené misky a dal nám po kúsku chleba na večeru. Veľmi nám chutalo. Keď sme sa navečerali, malý Petronius pozbieral misky zo stola a poučoval. Domáci aj so starším chlapcom si sadli ku mne a vtedy sa paní ozvala: — Tak to vy, hoši, jste z Československa? — Pomyslel som si, bože, veď to je naša paní! Ďalej sa nás pýtal, odkial sme, z akého mesta? Odpovedal som, že od Žiliny. Vedela kde je Žilina, ale v ČSR este nikdy nebola. Jej matka bola z Kutnej Hory a ona sa narodila v Taliansku. Matka ju učila česky, pretože sa mali vrátiť do ČSR. Podrobne som jej vyzprával, ako je u nás a ako sme sa tu dostali, a ona povedala: — No tak, moji milí, veru, tu vás nič dobrého nečaká. Na tom emigračnom úrade sú sami známi fazendéri. Tí len z mesta posielajú ľudí do týchto hôr a tu zasa anglickí fazendéri majú tolko zeme, kolko chceú. Zakladajú kávové plantáže a na to potrebujú moc robotníkov, vlastne ani nie robotníkov, ale otrokov. Máte chlapci šťastie, že ste sa tam ešte nedostali, lebo by ste už svoju vlast nikdy neuviedeli. Keď sa niekto na takú plantáž dostane, tak odtiaľ už ani utieci nemôže, lebo majú svojich dozorcov s psami, ktorí utečencov vždy nájdú. A sú ešte aj iné nehody. Bozkal som jej ruku a prosil, aby nám poradila, ako sa z toho dostať. Na to paní mi povedala: Zajtra ráno pošlem svojich synov s vami; zavezú vás nákladným autom k našim dvom priateľom. Ak vás slušne zamestnajú, tak tam zostanete, ale ak by sa to nepodarilo, musíte sa vrátiť späť. Lenže vlak sem prichádza raz za dva týždne a niekedy ani za mesiac nepríde. Môj manžel má už taký zvyk, že keď počuje prichádzajúci vlak, nechá robotu, ide na tú malú staničku a skoro vždy mi priviedie takých nečakaných hosťov, ako ste aj vy.

Potom domáci pán nás zaviedol k susedovi. Tam v izbe boli už na zemi rohožky pletené zo slamy. Lahlí sme si spať na týchto rohožkách, prikrývky sme nepotrebovali, lebo bolo veľmi teplo. Ráno pre nás prišiel, keď sme ešte spali. Zaviedol nás k sebe do domu, kde nám dali po kúsku chleba a kávu. Mládenci nám zobrať kufre, zavolali nás na dvor — stálo tam už malé nákladné auto a naše kufriky boli už na ňom. Nastúpili sme na auto a starší chlapec si sadol za volant. Mal pri sebe pušku a opasok s nábojmi, tak isto, ako aj mladší.

Auto sa pohlo a šli sme po rôznych lúčkach, pomedzi háje, ale nie po ceste — možno že tam ani cesty neboli? Konečne sme uvideli čistinku a na nej nejaký čudný dvor. Zastali sme. Starší chlapec išiel do toho dvora a mladší

ši zostal s nami a stále nám niečo rozprával, hoci sme mu vôbec nerozumeli. Videli sme tam smutný prípad. Cistili tam pôdu, podkopávali stromy a vyvracali ich s koreňmi. Pracovalo pri tom asi zo 20 černochov. Boli skoro nahí, niektorí mali iba nejakou handrou opásané bedrá, podaktori aj nohavice, ale veľmi deravé a všetci boli bosí. Slnko na nich nemilosrdne pražilo a nad nimi stálo zo šest belochov, ktorí mali pri opaskoch pištole a v rukách korbáče. Belosi chodili medzi týmito ľažkami pracujúcimi černochmi a hocikedy ich korbáčom udreli cez plece, že sa nejeden zvalil na zem. Pobehúvali tam aj zo štyri psy. Prosili sme boha, aby nás tu do práce nevzali. Nebáli sme sa, že nás tak budú biť, ale že sa budeme pozeráta, ako bijú černochov buď nás vezmú na to, aby sme ich my bili.

O krátku chvíľu sa vrátil nás chlapec a povedal nám, že nemajú pre nás prácu. Cestovali sme ďalej až viač ako hodinu a zasa sme prišli na podobnú farmu. A tu sa všetko opakovalo. Opäť sme videli pracovať černochov, ale belosi — tiež ozbrojení — ich nebili. Černosi kopali zem, ktorú sa zvážalo z kopca do doliny na dvojkolesových taligach ľahancích oslam, ktoré poháňali bičmi malé černošské deti. Nás mladík sa zanedlho vrátil a povedal, že ani tu nemajú pre nás prácu a zasa sme cestovali ďalej. Keď slnko zapadlo, boli sme späť u jeho otca.

Po večeri si domáca paní zasa k nám sadla a povedala, že sme sa sami presvedčili, ako tuna je. Takých fazendérov je tu viacej, robia si čo len chceú, vláda ich nehladá, lebo kde ich nájde? Povedala nám, aby sme sa vrátili do São Paulo, ale nerozprávali, čo sme tu videli, lebo agenti fazendérov by sa nám za to pomstili. Vláda sa zastáva fazendérov, lebo chce od nich získať čo najviac kávy.

Zasa sme spali v susednom dome. Ráno nás domáci pán zobudil, vzal do svojho domu, kde sme dostali raňajky, kávu, po kúsku chleba a po jednom malom chlebičku na cestu. Potom nás odviedol tam, odkiaľ nás predvierom priviedol a rozlúčil sa s nami. A my sme si povedali: podme teda v mene božom späť do mesta São Paulo.

ZASA NA CESTE

Vlak sme nemali a tak sme sa výbrali pešo vedať kolajnic. Zo začiatku sme obdivovali prírodu, les, ktorý je iný ako u nás. Naše kufriky boli čoraz ľažsie. Keď sme ich niesli na chrbte, odierali nám plecia a keď v rukách — plietli sa nám pod nohami. Konečne sme prišli k akejsi stanici. Bola tam len jedna miestnosť so stoličkami, v ktorej nebolo ani živej duše. Zavreli sme dvere, zjedli po kúsku chleba a lahlí sme si na stoličky. Ráno, keď sme sa prebudiли začali sme sa zberať na ďalšiu cestu. Žiaľ, naše drevené kufriky sme už nevládali niesť. Preto sme s nich preložili veci do spodkov, na ktorých sme pozašívali konce a tak sme mali akoby dve vrečky.

Zasa sme sa dali na cestu pozdĺž kolajnic. Strášne nás trápila horúčava a smäd, lenže vody nikde nebolo. Na večer sme zasa došli na stanici, ale tam už boli ľudia, čo čakali na vlak. Smiali sa nám, lebo sme vyzerali skutočne smiešne s našimi „vrecami“. Keď prišiel vlak, nastúpili sme a o chvíľu prišiel sprivedodca, ktorý predával lístky. Dali sme mu po 5 dolárov a po slovenský sme ho poprosili, aby nám predal lístky, ale on nám nerozumel. Vlak išiel asi tri hodiny a potom zastal na stanici, na ktorej ostal až do polnoci. Potom zasa prišiel sprivedodca a všetko sa opakovalo. Kričal na nás, ale iní cestujúci sa nás zastali a tak nás nechal docestovať do stanice Santa Elizabeth. Tam nám posunkami naznačil, aby sme si šli zadovážiť lístky. Vzali sme si naše batohy a išli sme k pokladni. Opäť dávame po 5 dolárov, ale pokladnička nechcela zobrať, aj on chcel milreisy. Odišli sme teda do kúta. Ľudia stáli okolo nás a smiali sa nám.

Konečne prišiel k nám nejaký pán a kyvola na nás rukou. Potom nás zaviedol do mesta, do domu vedať konsolíku, kde sa začal rozprávať s mniškou, ktorá nám ukázala stoličky pri stene, aby sme si sadli a odišla. O chvíľu priviedla inú mnišku, už starúčku, ktorá nás oslovia po slovensky: — Tak vy, mladenci, ste Slováci, čo

JÁN KOVALÍK

SÚŤAŽNÝ PRÍSPEVKOV

za chlebom do Brazílie (2)

u nás chcete? V krátkosti som jej všetko vysvetlil a vtedy povedala: Dáme vám tri papierové vrečky a po kúsku motúza, urobte si slušnejšie zavazadlá a potom pride sestra, zavedie vás do banky, pomôže vám vymeniť peniaze a kúpiť cestovné lístky. Majte sa s Pánom Bohom.

Keď sme si zhotovali slušné zavazadlá, mniška kývla na nás, aby sme šli za ňou a zaviedla nás do banky, kde za 5 dolárov som dostal 50 milreisov. Potom s nami išla na stanicu a pomohla nám kúpiť lístky. Za 50 milreisov som nedostal lístok do São Paulo, ale moji kamaráti áno. Kamaráti boli ustarosteni, čo bude, keď sa im stratím, ale nastúpili sme na vlak. Ani sme dobre nevedeli, načo cestujeme do São Paulo, mali sme však adresy polského a československého konzulátu tak sme dúfali, že nám pomôžu.

OSTAL SOM S ÁM

Cestovali sme celú noc. Ráno prišiel sprivedodca, ktorý štíkal lístky. Keď vzal do ruky môj lístok začal kričať, ale som mu nerozumel. Potom si sadol neďaleko nás a keď vlak zastal, vzal ma za rameno, ťahal k dverám až som musel vystúpiť. Dvere sa za mnou zavreli, v obloku som videl svojich kamarátorov, ale som si neuvedomil, že ich vidím poslednýkrát. Vlak sa pohol a ja som sa skoro rozplakal. Ostal som v ďalekej cudzine sám.

Chodil som po stanici, ale do ľakárne som nešiel, aby ma zasa nejaký sprivedodca nekontroloval, či mám lístok. Načúval som, či niekto nerozpráva rečou, ktorú by som poznal, ale nič som nepočul. V poludnie prišiel vlak a ľudia z ľakárne sa vyhrali k nemu. Vyhliadol som si dve dámy, podišiel som k nim a lámanou nemčinou som sa spýtal, či tento vlak ide do São Paulo. Vypleštli na mňa oči,

ale jedna odpovedala: Ja, nach São Paulo — a obe nastúpili do I. triedy. Ja som nastúpil do III. triedy. Len čo som si sadol medzi ľudí, už prišiel sprivedodca. Pomyšľal som si: Pane Bože, už je to tu. Ale sprivedodca len prešiel, nikto mu nedával lístky na štíkanie. Dakoval som bohu, že si ma nevšímol a celú noc som sa viezol. Na súťani sme prišli do São Paulo.

Vystúpil som na stanici a opatrne som nazrel do ľakárne, či tam náhodou neuvidím mojich kamarátorov, ale mŕrne som hľadal. Šiel som teda do mesta. Ani neviem, ako dlho som išiel, až som prišiel do parku. Sadol som si na lavicu hladný, smádný a veľmi ustatý. Spomenul som si, že mám adresy konzulátov a začal som ich hľadať vo svojom papierovom vrečky. Naraz vidím, že akýsi muž s chlapcom si sadol ku mne na lavicu a oslovil ma po rusky. Povedal som mu, že som Slovák a on sa ma spýtal, kde pracujem. V krátkosti som mu vysvetlil moje položenie a on mi povedal, že možno dostať prácu v Santa Mare. Je to asi 12 km od São Paulo. — Pôjdeš so mnou, — povedal môj nový známy, — tam kopú nový, veľkánsky kanál a preto potrebujú veľa robotníkov.

Môj nový známy nemal peniaze na listok pre mňa a ja som nemal ani gracieciar, preto som ho poprosil, aby ma zaviedol k električke, ktorá chodila do Santa Mara, že d'alej už pojdem peši. On však navrhhol, že zaplatíme tri lístky do polovice cesty a potom všetci pojdeme peši. Tak sme aj urobili.

Nastúpili sme na električku a s nami nastúpil aj nejaký slušne oblečený pán, ktorý sa začal rozprávať rusky s mojim spolucestujúcim. Keď prišiel sprivedodca, kúpil nám všetkým lístky až do Santa Mary.

DOKONČENIE V BUDÚCOM ČÍSLE

Vojnové roky veľmi ťažko doňali na vŕšindolských vinohradníkov, najmä na chudobnejších. Podpory, čo dostávali ženy za bojujúcich mužov, nestáli za reč. Samotné ženy nevládali obrobit vinohrady, ktoré začali slabšie rodíť, a tak pod mnohé strechy zavital hlad. Do dediny prišlo sice viac voj-

nových zajatcov do roboty, no rozchytali ich bohatší, najmä Bolebruch a Pančucha. Tarchavá Kristína Habdžová so štyrmi deťmi sa najtažšie borila s biedou. Smrť prababičky, hlad a iné neštastia sa len tak valili na nich. Nakoniec ich postihlo to najväčšie — smrteľná choroba detí...

František Hečko

ČERVENÉ VÍNO

STRAŠNÁ NOC

(úryvok 10.)

Tažká hodina Kristíny Habdžovej sa začala.

V dome nachodí v posteli aj Magdalénku. Dvojčence nespia ako inokedy pri zapálených hrdlach, ale úporne sa katujú s kašom. Kristíne sa zdá, že sa ten ich kašeľ veľmi ponáša na brechanie malých psíčat. Marek stojí bezvýladne a ani sa nediví, že ho matka posila po mater učiteľa Kolomana Mokuša. Nikdy tak nekašťali. Klakne si k nim na posteľ a hladká im hlavičky.

Pride Marek s učitelským Vechtíkom. Pre Kristínu jej príchod znamená vyslobodenie. Vyzná sa ako babica nielen v prívádzaní detí na svet, ale aj v ich vyslobodzovaní z osidel chorôb. Šušoce si najprv s Markom, ktorý vyjde do kuchyne zakúriť do sporáka a zohriať vodu. Je už mûdry, hoci sčervenel od poznania, dávno už spoznaného, ale teraz bezprostredne prítomného. Ked' prišli na svet dvojčence pred piatimi rokmi, marilo sa mu už čosi v myсли. Najprv sa nazdával, že mu matka v izbe umiera, tak neliudsky kričala o pomoc, no keď ho vypustili k nej, už sa usmievala na malých Markových bračekov. Aký bolestný je príchod na svet! Lutuje si mater, keď z izby vychodí jej pridusené skúšanie, prevrstvené dôtym kašom dvojčencov. Čo im môže byť?

Ale nemá kedy premýšlať. Učitelský Vechtík pojde do kuchyne, rozostrieľ kuchynskú posteľ, položí na ňu periny a za perinami dvojčence, i Magdalénku. Tá ide sama, ešte vládze. Možno ani nevie, čo sa v izbe chystá! Dobrý Vechtík prenáša periny z kuchynskej posteľ do izby. Marek musí hľadať fľašu s petrolejom a potom bežať do pivnice načať ostatný okovnáčik a priniesť vína. Vechtík sa o Kristínu nestará. Má prednejšie stárosti. Varí víno s vodom, a keď vrie, prídá do neho trochu mastí a prileje aj petroleja. A chce, aby dvojčence pili. Nechcú, treba mu ich držať a liať im do úst divný nápoj nasilu. Magdalénka vypije nápoj sama. Odjakživa je poslušná.

Kristína otvorí dvere. Je až bledá od laku. Nevie si vysvetliť, že dvojčence stíhli. Zarazí ju pach po lamine.

— Čo ste im dali? — pyta sa zdesene.

— Vínový čaj s mastou. A trochu petroleja...

— Preboha! — ženie sa k posteľi, ale pri peasti musí si zasa klaknúť. Bolesť ju skrueje do klbka. Vechtík ju odvádzza, ako sa dá, do izby.

— Je to dichtiritus, curka moja. Nebojaj, Bog bude pomagaty. Vechtík vie, že Kristína, ktoréj sa čoskoro rozviaže batoh života, nič nepomôže v kuchyni. A čím viac budú ju miast choré deti, tým horšie pre ňu.

O chvíľu beží Marek ako bez duše cez záveje na Jelenie brehy. Orgovánová cesta je zavita v celej dĺžke a výške. Musí sa pobrať cez vinohrady. Jediné, čo ho ešte troška robí smelším, je denné svetlo, hoci sa pomaly chýli k večeru. O takom čase sú psie telce ešte uviazané; až večer ich pustia z reťazi. Potom by sa k domu Silvestra Bolebrucha nedostal nik živý. A on sa musí dostať dnu.

Otvorí mu Lucka. Od prekvapenia otŕca na neho ústa. Ale Marek ju sko-

ro ani nevidí. Nikoho nevidí, kto mu nepomôže. Najradšej by sa postavil pred samého Luckinho otca, i keď mu nikdy s úsmevom neodpovedal na pozdrav, ako mali zvyk ostatní chlapci vo Vŕšindole. Chcel by ho poprosiť hned, kým je ešte rozbehnutý. Ale Luckinho otca nie. Iba jej matka vychodí a hned chápe, že vo vŕšindolskej pripasti stało sa niečo hrozného.

Eva sa dívá na Marka dosť polovičato: ani dobre, ani zle.

— Čo si prišiel, chlapče? Hovor, lebo fučí!

— Naša mamenka a pana učitela mamenka dávajú vás pekne prosiť, či by ste k nám nedoviezli doktora: Cyrilko s Metodkou aj Magdalénka majú záškrty a mamenka ležia... budú mať...

Nevie už vypoedať, čo budú mať, len visí očami na gazdinej ako zvieratko zachlopenej v klepe. Ani visiet dlho nevydrží a oči mu padajú k zemi. Už nedábá, aj keby ho udreli, len nech bežia po doktora.

Eva sa strasie, zaženie Lucku dnu a bez slova mieri k pivničiam. Čo krok, to sa v nej čosi trhá. Nikdy nepočula o takom ukutrom nahromadení, o tolkom navštivenom v jednom dome, o zrážke bociana so zubačou starenou. Pred pivným dverami, ktoré otvorila, keď povedala Markovi „Dočkaj trocha!“ — zasiahla ju jasná iskra milosrdenstva, milosrdenstva, že ak je Kristína vinná, jej deti sú čisté, také ako jej. Získa dolu schodmi. Marek s tlčúcim srdcom ako odsúdenec, ktorému pišu práve rozsudok, priloží ucho k puklinie medzi dverami. A počuje:

— Habdžova Kristína ťa dáva pekne prosiť, čučie, Silvester? — Hlas Evin je ako motúz, pomatený maslom.

— Čo chce? — ozýva sa z hlbky dute a jedovato, zdá sa, že skoro bez falše.

— Tri deti jej ležia v záškrte, chod' dovezť doktora! — rozkazuje mu sladko.

— Čo ma po jej deťoch! — hučí Silvester celkom bez falše.

— Myslala som, že pôjdeš, ked' ta prosí Kristínu!

Eva sa už dobre neovládala, slovo Kristína vyslovila pretiahnuto a násladkasto.

— Chod' mi do čerta! — vrešti chlap zdola.

— Nevedela som, že sa hneváš aj na ňu! — zavráti ho gazdiná, náhliač sa hore schodmi.

Dnu čosi treslo a vrazilo do fliaš v stenovom výklenku. Aj žena zaplesla dvere. Až teraz zbadala chlapca stáť na mraze, ako sa trasie od zimy a od očakávania. Tak si aspoň Eva myslí. Nevie, že chlapec vie všetko, čo sa stalo.

— Povedz doma, že po doktora ide me hned!

Eva hádže na seba teplé šaty, obuje si klobúčené boty, oblecie kožuch a ešte sa babsí do vlniaka. Potom náhľivo s kravskou slúžkou ošíruje kone, zapriahne ich do saní, rozkáže do nich hodí medvedí kožuch a obe konské teplé prikrývky. Potom, keď už niet čo rozkázať slúžke, lebo už všetko vie, i to, že pivnica zostane zatvorená, kym sa záprah s tvrdohlavou ženou nevráti zo Slivnice, potom si sadne do

saní, plieska vypočinuté kone bičom a spolu s vetrom fučí zo dvora. (...)

— Hovoriš záškrt? — Alebo pôrod?

— pýta sa starostlivo doktor Drbohlav.

— Oboje naraz! — kričí Eva zlostne a beží vopred, vyberie zo saní medvedí kožuch, zababuší doň doktora, rýchla a ostrá ako lasica.

A šibne do koní. Letia ako vichor. Lekár prevaľuje sa v košine saní ako vreče. Za mestom, na hradskej do Zelenej Misy, husto popretinanej závejmi, zdá sa mu, akoby sedel nie v saniah, ale v krkolomnom vozíku viedenského Prátra. Nevie veru, ako sa skončí dnešná noc. Ešte nikdy, za štyri desaťročia, neboli v takom poriadku. A čo sa navozil po nocach k chorým...!

— Prečo neprišiel Silvester? — pýta sa.

Eva šlahne kone bičom. Neodpovie.

Sane vydú až pred mašalku-šopku. Doktor Drbohlav vysype sa z košiny ako noša a náhli sa do domu. Eva ide za ním. Marek zohne sa jej k ruke a bozká ju na ňu. Dlhlo ju prídrží pri ústach. Aj mu ju odťahuje, ale chlapec nepustí, akoby si bol zaumienil popolievať ju súzami.

— Vy ste strašne dobrá, tetička...

Eva už opúšta všetka sily. Svoje už vykonala. Ruku si necháva u chlapca.

— Ja vám to volajako vynahradím, keď budem veľký, — slíbuje Marek s pláčom.

Gazdiná z Jelenich brehov začína trias zima. Práve vo chvíli, keď syn tej, ktorá je príčina jej tažkého života, dákaje jej na skutok milosrdenstva, ktorý vlastne ani nevykonala. Celkom iná vec ju hnala s koňmi cez záveje. Nijaká dobrota, ale zlosť. Zlosť na toho, čo teraz iste klaje v pivnici a pije do nemoty. Chlapec vypustí jej ruku a kvíli:

— Cyrilko nám už umrel...

Eva drevenie. Ostatná zlosť ju opúšta. Už sa nehnevá na nikoho. Celé vnútro sa jej roztrhlo a obrátilo naruby. A z otvorenjej rany odpustenia vystupuje jej do očí slzy. Chytia sa steny. Marek ju vovedie do kuchyne, ale sám nevojde. Vráti sa k saniam. Hladí kone a v rukách cíti, že sú sa má pena.

Metodko leží v polovici posteľe, otvára bezmocné ústa, prisia sa mu, chudáčkovi, rozdúvajú, ale povetrie lapiť už nemôže. Iba kedy-tedy sa mu podari trochu chlipnúť. Strašné je diavať sa na dieťa, ktoré sa dusí; z tváre mu vystupujú oči a všetko, čo je na ňom ružové, farbi sa pomaly, ale neúprosne na belaso. Vtedy doktor a neraz hockto s milosrdenstvom srdcom — vezme nôž a ponorí ho do krku na smrť od-súdenho... Roztrhnutá dýchacia trubica priam syčí, čo saje a vysfukuje vzduch. A umučené plúca sa rozrihávajú a srdeč sa rozbehúva... hop, srdeč! Metodko sa už nedusí. Len srdiečko prestáva mu klopiať. Očká má zatvorené, tváričku stiahnutú do podoby hruštičky, plnej sladkosti a mieru.

Ale s Magdalénkou je väčšie trápenie. Je tenulinká ako nitôčka, no rozpalená do krvava. Prevracia a skrúca sa na posteľi ako hádik. Ju už dosť velká i rozumná, aby pochopila, že teraz prišiel rad na ňu. Dýcha ešte dosť dobre, ale zúfalosť, oboma rukami si

oblápa hrdielko. Je presvedčená v ostatnom kúsku jasného vedomia, ktoré jej ešte nezastrela horúčka, že doktor, čo otvoril Metodkovi krk, je zloduch. V kalných očkách ho aj vidí takého, s mečom v ruke. Všetko to nie je pravda, lebo doktor Drbohlav pichá ju nie mečom, ale malou injekčnou striekačkou. Sprvoti len zápasí s horúčkou a hodinu jej trvá, kým ju schladí, a hned potom prefukuje hrdlo. Dých dievča sa napráva. Zaspí ukonané na najvyšší stupeň, životodarným spánkom.

Doktor pojde do izby na volanie učitelského Vechtíka. Vezme kliešte. No pred domcom sa ozývajú prudké kroky, kuchynské dvere zvonku sa s hromom roztvoria a z kuchyne vyrazi ostrý Evin výkrik. Gazdiná z Jelenich brehov vbehné splašena do izby. Vo dverách sa černie vysoké, chudé, zlosné a opití chlapisko: Silvester Bolebruch! Doktor trepne ho kliešťami po hľave a odprace ho von, cez kuchynu na dvor, zápasiac s ním ako mocný bernardín s polovnickým chrtom. A zamkne kuchynku na kľúč. Potom si umyje ruky, vstrčí kliešte do vriacej ody. Chvíľu ešte čaká a dudrúce výhľadu ženy do kuchyne. Káže sa im tam ticho medliť. Ináč ich neudrží v kuchyni. To, čo sa v túto noc robí v chalupe vo Vŕšich kútoch, presahuje mieru. Akoby sa všetko nešťastie schádzalo sem na oldomáš.

Adam Habdža sa narodil o tretej hodine v noci: mŕtvy. Ale o pol štvrtnej upotený lekár kladie ho ku Kristíne zivého!

Rodička, len čo vyliala z džbána vlastnú obeť, samočinne podkladá prázdnu nádobu pod prameň smrti, ktorý vytieká z prešovne. Ledva sa jej spustilo jedno, už ju drží druhé. A rovnako mocne.

— Ukážte mi deti, iste mi umreli, chudáčká moje... — bedáka zúfale a trhá si vlasys. Od novonarodeniatka odvratia sa s odporom.

Najlepšie by bolo udrieť ju hned, kým je ohúrená. Lenže nijaký lekár na svete nemá toľko odvahy, aby človeka, ktorého starostlivo prenesol cez nebezpečné priepladisko, pichol nožom rovno do srdca. Všetko má svoj čas. Až sa rodička posilní spánkom.

— Deti spia. Zaspali. Aj ty musíš, Kristínska...

Aspoň niekoľko hodín bude šťastná!

Ked' doktor vypil vínový čaj, trocha si podriemal za stolom v kuchyni, no ledva sa začalo briežiť, prebudí ho ostré oddychovanie Evino. Sedí stúlená na stoličké pri sporáku. Oči sa jej lesknú. Doktor ju chvíľu počúva, ale ide k Magdalénke.

— Tejto malej nie je už nič, — šomre medvedím hlasom, viac pre seba, — ale s touto velkou bude zle.

Duri Marka, ktorý leží oblečený a skrútený do klbka v čele posteľi.

— Synku, zapriahni kone, zavezieš tetku i so mnou na Jelenie brehy.

Ked' už vychodí, kladie mu na srdce:

— Sestrička ti bude chcieť nasilu zliezť z posteľi. Tri dni jej to nepozvol. Inač ti umrie...

POKRAČOVANIE V BUDÚCOM
ČÍSLE

ZIVOT 5

Cílos 5/1979 Ročník 22

VZMÁHA SA PRÁCA

Zjazdový rok 1979 je pre členov KSČaS významným oddobím aktivity organizačnej o kultúrnej pôsobnosti našej krajanskej organizácie. Tejto otázke, ako aj vyučovaniu slovenčiny na základných školách bola venovaná schôdza výboru MS v Dolnej Zubrici dňa 17. marca t.r., ktorej sa zúčastnil člen predsedníctva ÚV predsedca KOV KSČaS na Orave, krajan Ján Kovalík a viacerí rodičia z tejto obce.

Zasadanie viedol predseda MS kr. Eugen Kott, ktorý vo svojom príhovore poukazal na význam vyučovania slovenčiny na školách a oboznámil zhromaždených s tohoročnými úlohami i pracovným programom, aký miestna skupina mieni realizovať v nastavujúcom období. Nepochybne zaujímavý je návrh založenia spolu s miestnym hasičským zborom detského folklórneho súboru, ktorého členovia by sa popri hasičskom výcviku a obsluhe požiarnej zariadenia učili zároveň staré oravské a slovenské piesne a tance. Dôležitou otázkou je rozvojanie čítateľstva slovenskej tlače a kníh. Preto bolo rozhodnuté, že všetky knihy sa zhromaždžia na jedno miesto a ich pravidelne požičiavanie si vezme na starosť učiteľka, kr. Angela Kuľaviaková. Hodno pritom poznamenať, že miestna

skupina má len 62 členov, ale veľmi úspešne si počína v propagácii života a tento rok získala skoro 200 predplatiteľov nášho krajanského časopisu.

V dolnozubrckej škole sa už slovenčinu skoro 60 žiakov. Je to v podstate najväčší počet zo všetkých škôl na Orave, kde sa tento predmet vyučuje. To samozrejme neznamená, že by ich nemohlo byť viac. Naopak, existujú všetky predpoklady, aby sa tento stav až zdvojnásobil, o to viac, že dolnozubrčí krajania vidia potrebu tohto vyučovania a doceňujú jeho význam tak z hľadiska požiadaviek našej Spoločnosti, ako aj jeho užitočnosti v živote všetkých.

Potvrdila to aj diskusia na schôdzke a iné, neskôr výpovede krajanov z tejto obce. Všetci diskutujúci zdôrazňovali, že výuka slovenčiny je pre krajanov významná a najlepšie znali možno získať práve v škole. Škoda len, že sa namiesto troch vyučuje iba dve hodiny týždenne. Nedostatočné učiteľského obsadenia by sa rozhodne nemal riešiť na úkor slovenčiny. Hovorilo sa zároveň, že pre žiakov treba obstarat nové priručky, napokoľko doterajšie sú už opotrebené a mnohé aj zastarané. Krajanky a krajania

MS V DOLNEJ ZUBRICI

navrhovali, že tak ako kedysi, treba pre deti organizovať rôzne podujatia napr. v zime stromčeky, recitačné súťaže (ktoré sa vlasti nekonali — J.S.), no a zájazdy a letné rekreácie na Slovensku, ktorých by sa malo zúčastniť viacero malých školákov než doteraz.

Pre zvýšenie počtu žiakov na slovenčine — navrhovali diskutujúci — treba čo najskôr zvolať schôdzku so všetkými rodičmi a súčasne prejsť sa po domoch a pripomínenie každému o zápisoch. Totiž mnohokrát sa stáva, že niektorí rodičia odkladajú túto krajanskú povinnosť na neskôr až prejde termín zápisov a ich deti sa potom pre túto zanedbanosť neučia rodnú reč.

Hovoriac o práci miestnej skupiny, mnohí krajania poukazovali popri nesportívnych úspechoch MS napr. vo vyučovaní slovenčiny na škole i na mnohých nedostatkoch, ktoré by sa malo odstrániť. Ide o ďalšie očinnosť klubovne. Podľa všeobecnej mienky krajanov mala by sa nachádzať v kultúrnom dome, ktorý nie je doteraz náležite využívaný. — O tom, že MS v Dolnej Zubrici pôsobí — povedal kr. Ján Kulaviak — mali by hovoriť výsledky. A tých naposledy nevidno vela, vedľa tradičného výročia a sem-tam schôdzka — to je má-

lo. Zase kr. Ján Baláž poukázal na to, že pôsobnosť miestnej skupiny by bola iste efektívnejšia, keby mala dobre pracujúcu klubovnu, kde by sa mohli krajania schádzať, kde by náviedovali súbor. Naši aktivisti, krajania Kott a Kovalík sa sice činia, ale sami neurobia všetko. MS musí mať širší aktív.

O klubovní hovorila aj Anna Balážová o. i. to, že by sa mala nachádzať v mieste prístupnom pre každého, kde by sa dalo zahrať divadlo a mládež by sa mohla občas zabaviť. Nedostatkom je aj to, že nemá kto organizovať a viesť súbor, že život prichádza nepravidelné a niekedy ho vôbec nedostávať. Podľa mienky Heleny Kovalčíkovej musí byť ovela viacej schôdzki, vystúpení súborov, zájazdov a iných podujatí, čo by krajanov viacej zomalo okolo miestnej skupiny a jej pôsobnosti. Kr. Vendelin Joniak navrhol, že treba verejne označiť kde sa nachádza klubovňa buď sídlo MS a v akých hodinach sú otvorené. Ešte dobré — zdôraznil — že život o nás niečo napiše, inač by sme nevedeli, čo sa deje v našej krajanskej organizácii.

JÁN SPERNOGA

CYKLISTICKÝ PELETÓN MIERU

9. mája cyklisti otvorili ďalšiu kapitolu slávnych medzinárodných pretekov, ktoré majú vo svojom záhlaví najkrajší symbol túžob ľudstva — Picassovú mierovú holubicu. Na štarte 32. ročníka Pretekov mieru v Prahe sa zjavili reprezentanti 19 krajín, aby zápolili o vavriny víťazstva na trati dlhej skoro 2000 kilometrov, vedúcej tento rok z hlavného mesta ČSSR cez Varšavu do Berlína.

Trikoty najlepších jazdcov vlaňajúceho ročníka PM obhajujú, ako vieme, sovietski reprezentanti, ktorí aj tento rok patria k najväčším favoritom. Už niekoľko týždňov pred týmto májovým cyklistickým podujatím prejavili vysokú formu a vyhrali v peknom štýle viac pretekov, o. i. okolo Kuby. Kvôli zaujímavosti hodno poznamenať, že napr. v záverečnej etape celé sovietske družstvo doslova ušlo ostatným súperom a vyhralo s niekoľkominútovým náskokom nad peletónom.

Samozejme k najdôležitejším uchádzacom o miesto na pódiu patria popri reprezentantoch ZSSR aj cyklisti Československa, Polska a NDR, najmä v súťaži družstiev.

Československí reprezentanti, ktorých vedie ako hlavný tréner Pavel Doležal s asistentmi Karolom Vávrom a Antonínom Bartoňíkom — nedávnymi účastníkmi Pretekov mieru, sa na toto veľké podujatie pripravovali mimoriadne starostlivo. V príprave najazdili niekoľko tisíc kilometrov, absolvovali rad pretekov doma, ako aj v Juhoslávii, Rumunsku, Turecku,

JÁN KACVINSKY

Veľkej Británii a Taliansku. Znamenite si počínať najmä Klasa, Bartošic, Konečný, Novák, Moravec, Henke a ďalší zo širokého výberu cyklistov. Okrem výtrvalostného tréningu sa velký dôraz položilo aj na technicko-taktickú prípravu, jazdu v kolektíve, zdokonalenie tempárskych, vrchárskych a sprintérskych schopností. Ako vyplývalo z predstartových výpovedí trénera Doležala, československí reprezentanti sú dobre pripravení a budú schopní bojovať o čo najlepšie umiestnenie do posledného dňa pretekov.

Po nevelmi presvedčivom vlaňajšom vystúpení na PM polskí cyklisti cheú tento rok obstať podstatne lepšie. V príprave každý zo súťažiacich „našliapal“ ok. 7 tis. kilometrov. Aj zahraničné štarty boli úspešne. Už z februára znamenitú formu demonštroval 4-násobný víťaz Pretekov mieru Ryszard Szurkowski (1970, 71, 73 a 75), ktorý sa chystá na trénerskú činnosť a tento rok sa chce opäť zúčastniť tohto podujatia. Až ho nominujú do družstva, bude nepochybne jeho výkou oporu.

Dnes, keď píšeme tieto riadky, ešte nevedno, kto sa ocitne v jednotlivých družstvach. Tažko predvídať aj víťazov, najmä v súťaži jednotlivcov, keďže Pretekov mieru sa ako vždy zúčastňuje plejáda veľmi výrovnanych súperov — výkvet európskej cestnej cyklistiky. Na konečné výsledky bude teda treba počkať do posledného dňa pretekov — 24. mája.

JÁN KACVINSKY

Hviezdy svetovej estrády

LED ZEPPELIN

Led Zeppelin tvoria štvoria skúsení hudobníci, ktorí predtým spolupracovali budú priamo vystupovať v mnohých iných skupinách: Jimmy Page (v Rolling Stones, The Yardbirds, The Who, a in.), John Paul Jones (v Jet Harris), Robert Plant a John Bonham (v Band of Joy).

Začiatku mala skupina vo svojom repertoáre prevažne rock and rollovú hudbu, ako aj pesničky Beatlesov, ktoré hrávala v londýnskych kluboch. Neskôr prešla na vlastné skladby. Zaujímavou interpretáciu a majstrovským prevedením každej skladby si čoskoro získala obrovskú popularitu.

Už v roku svojho vzniku nahrala prvú dlhohrajúcu platňu Led Zeppelin I a v nasledujúcich rokoch ďalšie: Led Zeppelin II, Led Zeppelin III, Physical Graffiti, ako aj Houses Of The Holly, na ktorej okrem rockovej hudby boli aj nahrávky v rytme reggae, ľudová balada a dokonca soulová skladba. Za najväčši doteraz súbor Led Zeppelin sa považuje skladbu Whole Lotta Love, potom Stairway To Heaven a Immigrant Song.

V roku 1974 skupina spolu so svojim manažerom Peterom Grantom začala vlastnú výrobnú platňu, v ktorej vyšli ďalšie platne, o. i. Presence a koncertný album The Song Remains The Same. V posledných dvoch rokoch Led Zeppelin vystupoval zriedkavejšie, no aj tak sa dostal na listinu 10 najlepších hudobných skupín. Na dôvode Jimmyho Page zaradili medzi najlepších 5 gitaristov a súčasne aranžerov, Roberta Planta medzi najlepších vokalistov a Johna Bonhama medzi najlepších hráčov na bicie nástroje. Je to teda skupina veľkých hviezd.

PRVÝ JARNÝ DEŇ V JABLONKE

Tohoročná zima bola veru ľažká. Nechýbalo snehu, mrazov, vetrov a fújavie. S takou zimou patrilo by sa rozlúčiť a súčasne privítať možno lepšiu prichádzajúcu jar. O týchto otázkach sme sa neraz rozprávali cez preštváky i po vyučovaní so žiakmi 6., 7. a 8. triedy Základnej osmoročnej školy so slovenským vyučovacím jazykom v Jablonke.

Táto diskusia ma prinutila pripraviť patričný program, aby aj naša škola mohla začať s privítaním jari. Spomienul som si na Letorosty P.O. Hviezdoslavu, ktoré aj Život uvärenil v minulom roku. K nim som uložil slová do piesne Morena a k tomu všetkému som ešte pripojil krátku jednoaktovku Päť časť roka. Keď sa žiaci oboznámili s celým programom, začal som naciťovať.

Skušky išli dobre a tak 21. marca 1979 sme našim vystúpením po prvý raz v dejinách našej školy slávnostne

privitali prvý jarný deň. Slávnosť sa konala v telocvični. Vystupovali v nej nasledujúci žiaci: A. Kozub a M. Omyšlak ako chlapci hľadajúci jar, J. Omyšlak ako vretienko, J. Helegda, A. Peškarčíková a M. Zborekova ako sedmičky, M. Krzysiaková ako snežienka M. Modláková ako fialôčka, E. Kovalčík ako podbieľ a ostatní ako doprovod v recitáciach a speve.

Potom celá škola, všetci žiaci i s učiteľským zborom sme išli topiť Morenu. Táto druhá časť slávnosti sa konala na moste nad Čierou Oravou pri Hustých domoch. Tam sme nakočnie zaspievali ešte pieseň — Morena Morena, bola si studená, zima, snehy, lady, idú s tebou už do vody — aby bola dobrá jar.

Bola to pekná a milá slávnosť. Všetci sa na ňu tešili a slubovali si, že budú v nej pokračovať aj v nasledujúcich rokoch.

JÁN HALAC

najmä postavu Kristíny Habdžové vo filme Červené víno, ktorú vysielala aj poľská televízia. Napíšte nám jej meno a pošlite do redakcie.

naša foto-hádanka

V Živote č. 2/79 sme uvedli známu poľsku herečku Magdalenu Zawadzkú a v č. 3/79 Małgorzatu Brauneckovú. Knihy vyžrebovali: Mária Kolkovičová z Jablonky, Irena Krištofková z Krempečí, Jadwiga Polačková z Oravky, Stanislav Bogačík z Nedeca-Zámku, Božena Spirčáková z Novej Belej, Anna Majerčáková z Vyšných Lapšov, Peter Adamec a Jozefina Molitorisová z Kacviny.

Naša snímka predstavuje známu slovenskú divadelnú a filmovú herečku, jednu z dvojice sestier-hercečiek. Z jej početných úloh hodno spomenúť treba postavu Dony Elviry v Molierovom Don Juanovi, Evy v triptychu E. a O. Krivankovcov Štipku soli a

VLADIMÍR REISEL

MAMA

Osud z nej spravil ženu v domácnosti, tú ženu, ktorú mám viac ako rád, čo mala málo okázalých cností, bola len ženou v domácnosti, musela stále variť, šíf a praf.

Ved nás dom bola vlastne celá škôlka, jedáleň, opravovňa, operačná sieň. Čo bolo kriku, keď sa pripálila dolka, a búrila sa, pravda, celá škôlka, hnev stúpol podchvíľou jak povodeň.

Alfonso Mucha, motiv s vlním mákem

Čo mala všetko na starosti! Rodinné teplo, svetlo, čerstvý chlieb, hostí a hrôzu z nevitaných hostí, to všetko mala na starosti, i rany z detských bitiek, horúčku a tep.

Dnes chodí sama v svojej domácnosti, lež okolo nej chodí celý svet, ktorý sa pozapletal do jej cností, tej prostej žene v domácnosti, čo práve čaká na list moju odpoved...

JOŠEFA HORA

PŘEDZPĚV

Do zelené měkkosti dne
se dívají oči moje,
nesmírnost věcí neviditelných
mě unáší —
a ty, jež zrakoma nahmatat mohu,
i ty byly včera jiné,
nebe nižší, méně okrouhlý svět,
i chudoba bolela více.
Ptáci založili si hnízda,
dým oznamuje mi, že budeme jistí,
že z továrních vrát vyjdou lesklé nástroje,
jež nás učiní mocnějšími.
Síreny vířivá píseň
utíká po kolejích,
pospěšme si, mé oči,
abychom nezmeškali,
abychom nezmeškali ten průbojný čas,
děti zvědavý pospěch, mužů rozhodné kupředu,
pochod májovým dnem,
sladkým, pevně nesoucím.

LIDÉ ROKY UDÁLOSTI

KVĚTEN — MÁJ

1.V. — Svátek práce a solidarity pracujúcich ceľého sveta, ustanovený na prvom kongresu II. internacionály v r. 1889.

1.V.1904. V Praze zemrel Antonín Dvořák, jeden z největších hudebních skladatelů, klasik české a světové hudby, profesor pražské konzervatoře (nar. 8.IX.1841 v Nelahozevsi nad Vltavou).

2.V.1945. V litých bojích Sovětská armáda a Vojensko polské rozdrtily hitlerovské sily v obklíčeném Berlíně. Kapitulaci podepsal velitel obrany Berlína gen. Welding před velitelem 8. sovětské gardové armády gen. Čujkovem. Bojů v Berlíně se přímo zúčastnila 1. pěší divize T. Kościuszka, která byla součástí 1. armády Vojska polského. Polští vojáci se zúčastnili bojů o rozdrcení nejsilněji opevněného posledního kruhu německé obrany ve středu Berlína a uzavřeli přístup k Reichstagu ze západu. V bojích o Berlín dobily jednotky polské armády 56 městských bloků, 7 továrních objektů, 4 stanice podzemní dráhy a opevněný komplex budov techniky, kromě toho 24 tanky a pancířová děla, 28 děl různého kalibru a další zbraně, sklady pohonného látk a střeliva. V bojích s 1. pěší divizí VP padlo přes 1000 německých vojáků a důstojníků a asi 2500 bylo zajatých. Vlastní ztráty činily 88 zabitych a 441 raněných.

4.V.1944. V Rovném vznikl Polský partyzánský štáb při velitelství Polské armády v SSSR.

5.V.1819. V Ubielu (Bělorus) se narodil vynikající skladatel a zakladatel polské národní opery, dirigent a pedagog Stanisław Moniuszko. Složil opery: Halka, Strašidelní dvůr, Hraběnka, Verbum nobile a další, četné kantaty, komické opery, písni, sakrální skladby, smyčcová kvarteta a j. (zemřel 4.VI.1872 ve Varšavě).

5.V.1818. Narodil se KAREL MARX (zem. 14.III. 1833).

5.V.1945. V Praze vypuklo ozbrojené povstání proti německým okupantům. V čele povstání stála Česká národní rada jako orgán lidové moci vytvořený z iniciativy KSČ. Těžké boje trvaly několik dní. Druhého dne povstání německou posádku v Praze podpořily oddíly 6. skupiny armády maršála Schörnera aby zničily Prahu. Pražanům, obětavě bojujícím s nepřátelskou přesilou, přichávala na pomoc Sovětská armáda, která maximálně zrychnila tempo útoku v rámci pražské operace. V noci z 8. na 9. května se sovětská vojska probobojovala do Prahy, 9. května do 10. hod sovětí vojáci očistili Prahu od hitlerovců. Den osvobození Prahy se stal národním svátkem Československa.

Pražská operace byla poslední válečnou operací Sovětské armády proti hitlerovskému Německu. Trvala do 11. května a byla vedena proti vojskům 6. skupiny armády, která se nechála vzdát a snášela se probobojovala na západ. Současně s jejich likvidací zakončila bojovou cestu II. armády VP v 2. světové válce.

9.V.1945. V noci z 8. na 9. května hitlerovské Německo podepsalo akt bezpodmínečné kapitulace. Konec 2. světové války v Evropě. Státní svátek ČSSR. Den vítězství.

10.V.1859. V Liptovském Mikuláši se narodil Aurel Stodola, významný slovenský vědec světového jména v oboru konstrukce turbín (zem. v Curychu 25.XII.1942).

11.V.1929. V USA zemrel Jozef Murgaš, slovenský vynálezce radiotelegrafie (nar. v Tajově 17.II. 1864).

12.V.1364. Byla založena krakovská Akademie, nyní Jagellonská univerzita.

14.V.1944. Bitva polských a sovětských partyzánských oddílů u Rěblowa.

14.V.1955. Ve Varšavě byla podepsána obranná smlouva mezi sedmi evropskými socialistickými státy, nazvaná Varšavská.

17.V.1944. Členové Zemské národní rady, kteří předcházející dne přijeli do Moskvy z Polska, uskutečnili první rozhovor s předsednictvím hl. výboru Svazu polských vlastenců a ústředním výborem polských komunistů v SSSR. Byly dohodnutý společné zásady činnosti, Zemská národní rada byla uznána za řídici politické ústředí všech lidově demokratických sil Polska v zemi i emigraci.

18.V.1944. Vojáci 2. polského armádního sboru dobyli Monte Cassino v Itálii.

19.V.1949. V Moskvě zemrel Peter Jilemnický, vynikající realistický spisovatel a protifašistický bojovník (nar. 18.III.1901 v Letohradě u Kyšperku).

20.V.1804. Narodil se Michail Glinka, významný ruský hudební skladatel, zakladatel ruské národní klasické hudby (zem. 15.II.1857).

20.V.1879. V Bialsku zemrel Peter M. Bohún, významný slovenský malíř a národní buditel (nar. 29.IX.1822 ve Valičné).

22.V.1939. Zemrel Jiří Mahen, v.l. jm. Antonín Vaněura, významný český spisovatel, dramatik a knihovník (nar. 12.XII.1882).

30.V.1434. V bratrovražedné bitvě u Lipan byla na hlavu poražena radikální frakce revolučního hnutí.

slovník ŽIVOTA

(57)

POŁSKY

dygotać
dykcja
dykta
dylemat
dyletancki
dyližans
dym
dymic
dymisja
dynamiczny
dynandać
dyn-
gus
dynia
diplom
diplomata
dyrekcia
dyrektor
dyrektywa
dyrygent
dyrygować
dyscyplina
dysertacja
diskusja

SLOVENSKY

chvieť sa
výslovnosť
preglejka
dilema
diletancký
dostavník
dym
dymit
dymisia
dynamický
hojdať sa
polievanie
vodou
dynia
diplom
diplomat
riadiť
riadiť
smernica
dirigent
riadiť
disciplína
dizertácia
diskusia

ČESKY

chvět se
výslovnost
dýha
dilema
diletancký
dostavník
dým, kouř
čoudit
demise
dynamický
houpat se
polévání
vodou
dýně
diplom
diplomat
ředitel
ředitel
směrnice
dirigent
řídit
disciplína
dizertace
diskuse

POŁSKY

dyslokacja
dysonans
dyspozycja
dystrybucja
dystynkcja
dysza
dyszec
dyszel
dywan
dywersant
dywizja
dywiz-
jon
dyzenteria
dyzur
dzban
dziabać
dziad
dziadawać
dziad
dzialacz
dzi-
lać

SLOVENSKY

dislokácia
disonancia
dispozícia
distribúcia
distinkcie
tryska
dýchateľ
oje
koberec
diverzant
divízia
oddiel
(dve stotiny)
úplavica
služba
džbán
tlačiť
ška, pliesť
dedo, žobrák
trič biedu
diel, oddelenie
činitel
pracovať,
pôsobiť

ČESKY

dislokace
disonance
dispozice
distribuce
distinkce
tryska
ztržka dýchat
oj
koberec
diverzant
divize
oddíl
(dvě settiny)
úplavice
služba
džbán
šíouchat
tkáť, plést
děd, žebrák
tríti bídu
díl, oddělení
činitel
pracovat,
působit

ADAM CHALUPEC

PREDNOSŤ MAF

V rámci spolupráce KSČaS s Oddelením pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej a Česko-slovenským ústavom zahraničným sa v medzizjazdovom období konali viaceré zájazdy do ČSSR pre krajanský aktiv, odbojárov a školskú mládež. Na snímke: odbojári zo Spiša a Oravy pri Martine, kde sa nachádza aj hrob účastníka SNP z Novej Belej A. Gavendu.

Foto: F. Lašut a archív

Kolokrát som sa stretal s aktivistami Spoločnosti, kladli mi otázky, s akými záležitosťami pôjdeme na VI. zjazd, čo chceme na ňom dosiahnuť. Odvolávali sa nielen na vlastnú mienku a hovorili o otázkach, ktoré treba vybaviť pred zjazdom, o plánoch, potrebách a nádejach. Ide pritom nielen o ojedinelé veci a ľudi, ale aj o celú organizáciu. Vieme, že VI. zjazd Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov sa má konať koncom tohto roku. Chceme, aby preveril všetko, čo sme dosiahli v posledných piatich rokoch, vyvodil ponaučenia zo skúsenosti tohto obdobia a súčasne určil nové smernice vývoja a — ako očakávame — intenzívnejšieho rozvoja Spoločnosti. Preto je veľmi dôležitá požiadavka plnej realizácie uznesenia V. zjazdu a vytvorenia všetkých podmienok pre pružnejší rast KSČaS v novom, pozjazdovom období.

VYUŽIŤ VŠETKY MOŽNOSTI

Skúsenosti minulých rokov nás poučujú o tom, že práve v tomto roku mali by sme dosiahnuť v Spoločnosti výrazný obrat k lepšiemu. Hovoriac všeobecne, vyžaduje si to vyššiu, tvorivejšiu a kvalitnejšiu činnosť našej Spoloč-

nosti: od organizačnej práce až po celú kultúrno-osvetovú oblasť. Podľa mojej mienky na plnenie úloh a mnohých závažných otázok, ktoré riešime, je obvykla potrebná ešte účinnejšia a efektívnejšia práca miestnych skupín a obvodov, ale aj lepšia riadica práca Ústredného výboru, od čoho závisia vo veľkej miere konečné výsledky. V tomto ohľade vidím nevyhnutnú potrebu plnenia všetkých úloh a usporiadovania potrieb nastolených v programe Spoločnosti na rok 1979 schválenom v marci.

Stručne povedané, podstatnou úlohou tohto programu je pozdvihnutie pôsobnosti celej našej krajanskej organizácie na vyššiu úroveň, vyplniť v nej všetky medzery, dôsledne a úspešne využiť všetky možnosti, ako aj odstrániť negatívne javy, objektívneho budú subjektívneho charakteru, aké sa ešte prejavujú v našom krajanskom vývoji.

V tomto duchu program Spoločnosti prihľada na návrhy, ktoré sa vyskytli v priebehu predzjazdovej volebnej kampane v miestnych skupinách. Sústreduje pozornosť na dosiahnutí väčšej než doteraz aktivity a kultúrnej i osvetovej činnosti miestnych skupín a obvodných výborov. Za týmto účelom nastoluje užšiu a efektívnejšiu spojitosť medzi Ústredným výborom a všetkými zložkami Spoločnosti, upevne-

nie kolektívnej práce všetkých výborov a zvýšenie počtu členov, ako aj ich plnšiu a početnejšiu účasť na práci miestnych skupín, výborov a Spoločnosti ako celku.

Za uplynulých päť rokov Spoločnosť musela riešiť mnohé problémy. Výsledky, ktoré sme dosiahli, sú nesporné pozoruhodné a pozitívne. Zahŕňajú rozvoj mnohých úsekov našej pôsobnosti, ktorý má stúpujúcu tendenciu. Myslím si však, že nie so všetkým môžeme byť spokojní. Vedľa sme vždy vedeli využiť angažovanosť krajana v prospech Spoločnosti? Znepokojuje aj to, že v posledných rokoch boli veľmi nepravidelné organizované zasadnutia predsedníctva a pléna ÚV. Aj členské schôdzky sa väčšinou konali náhodne. Nevenovali sme vždy náležitú pozornosť upevňovaniu vzäzkov medzi širokými členskými radmi a Spoločnosťou a nevyhli sme sa používaniu nedokonalých metód práce. Treba sa tiež postarať o prácu miestnej skupiny v Husinci, s ktorou oslabili styky Ústredného výboru. Miestne skupiny v Krakove, Mikoloweho a Varšave skoro vôbec neprejavujú pôsobnosť. K nevyriešeným otázkam patrí aj známy problém našich krajana, účastníkov protifašistického odboja, ktorí doposiaľ nezískali odbojárské práva.

ZOVŠEOBECŇOVAŤ DOBRÚ PRÁCU

V kultúrnej oblasti trvalou formou práce Spoločnosti sú súbory piesní a tančov, ochotnic-

ke divadielka, ktoré, orche Zelove, ktoré v súčasnosti sú rodnu, ľudovú a sústnu tvorbu kupujú mládež a speľych, nom venujú svoj čas medzi krajanmi inot če kultury, prispevia k jej celou spoločnosť vystupku. Tieto súbory aj rôzne priek istým nedostatkom icl va dôležitú úlohu otvára iniciatívam v živote našej o je dôležitým činom pre zských jazykov.

Avšak uspokojením celkovo nepripravili sme na riešenie trieb podľa individuálnych z miestnych skupín niektorých pinách na Orave Spiši m poli biele škvarky. Podobne Oslablo tempo kultúrnej prípravy, ktorá súčasne je reakciu, sú zmeny významu úrovne práce v iných krajoch.

Máme na výbore aj o žadujú lepšiu organizáciu a pre pozdvihnutie rôzneho r súborov. Totiž ide o významné nedostatky o ich rozvoju. Spôsobnosť ne tento problém, keďže sa ne

Hodne úspechov dosiahli súbory našej Spoločnosti na folklórnych slávnostach vystupuje spojený folklórny súbor MS z Novej Belej a Jurgova.

stává se i toto...

PROFESOR CHRISTIAN BARNARD, slávny chirurg z Kapského mesta a prvý lekár na svete, ktorý transplantoval srdce, už nikdy nebude operovať. Trpí na artrítidu, ktorá mu znešľahala ruky. Samozrejme Barnard má nádej svoje miesto v nemocnici Grote Schuur, ale iba konzultuje a je pritomný pri operáciach, ktoré robia jeho nástupcovia. Na snímke: prof. Barnard.

dodávajú do neďalekého Sérologického ústavu Butantan — jedného zo svetových stredísk masovej výroby séra a očkovacích látok proti rôznym nákažám, uštipnutiam jedovatých hadov a škorpiónov, besnote a tetanu. Tento Ústav zamiestnáva tisíc pracovníkov. V jeho nemocnici sa ročne lieči okolo tri tisice pacientov.

Vďaka práci tohto strediska, úmrtnosť spôsobená uštipnutím jedovatých hadov a škorpiónov poklesla v Brazílii o 80%. Pre výrobu očkovacích látok sa každý rok „dojí“ v laboratóriach ústavu okolo 40 000 škorpiónov. Za týmto účelom skonštruovali dokonca zvláštnu dojačku. Loveci tohto jedovatého tovaru dostávajú za každého dodaného živého jedinca budú peniaze alebo ampulku séra, ktorá vystačí proti desiatim uštipnutiam škorpiónov budú pavúkov alebo proti uštrunutiam dvoch jedovatých hadov.“

TUT-MÁNIE. V Novom Yorku a v pôdobi najväčších mest USA bola v posledných dvou letech exponovaná veľká výstava staroegyptského umenia. Po této výstave sa prijala divná móda, podľa hlavného exponátu výstavy, zlatého sarkofágu faraóna Tutanchamóna, nazvaného tut-mánie. V súčasnej dobe lze koupit šaty à la kráľovna Selket (žila pred 3 tis. lety) a

v nejhoršom prípade tričko tut, whisky tut nebo tutdečku pro pejska.

SMOLIAR. Demetrios Soupolos, grécky gastarbeiter bývajúci v Stuttgarte a jeho manželka Traute velmi chceli mať dielu. Po niekoľkých rokoch neúspešných pokusov išiel Soupolos k lekárovi, ktorý zistil, že pacient je neplodný. Vtedy Soupolos navrhol svojej manželke a svojmu priateľovi Mausovi, aby spolu spávali dovtedy, kým ona neotehotní. Vyplatil za to priateľovi 5 000 mariek. Maus, ženatý človek, s dvoma deťmi, lojalne spával s Traute trikrát týždenne celých šest mesiacov. Ale Traute neotehotnela. Soupolos

pozadal priateľa, by sa dal vyšetriť u lekára a vtedy vysvitlo, že aj Maus je neplodný. Maus teda utrpel trojnásobne prestal spávať s Traute, jeho manželka sa musela priznať, že otcem ich detí je iný muž a Soupolosovi musel vrátiť peniaze. (Parade)

Hokejistky. Po futbale, ktorý bol celé deň saťočia výlučne mužskou hrou, dievčatá sa rozhodli skúsiť svoje sily ešte v jednej, typické mužskej športovej disciplíne, v ľadovom hokeji. Je to, ako vieme, tvrdý šport, niekedy priam surový, čo však neodstraňuje malé nadšenkyne. Ako prvé začali hrať hokej Kanadanky, teda v krajine, kde je to skoro národný šport, ale dámske mužstvá vznikli už v niekoľkých európskych štátach. Treba užiať, že hokejový výstroj rozhodne neskrašľuje dievčatá trebárs až preto, že patria k nemu dodatočné hráčky na prsa, ktoré sa nosia pod kostýmom. Teda

MAKVALITA A ANGAŽOVANOSŤ

ka, kapely, orchestre a spevokol v súčasnosti majú náš výberom programu tvorivosť. Súbory zoskupené a spoločné, ktorí s eláčom svojho času zovšeobecňovaniu aniž využívajú českú a slovenskú populárnu medzi členstvom vystupujú aj na Slovensku. Rôzne úroveň, ale na nedostatkom ich pôsobnosti zohrávala pole všetkým iným v živote našej organizácie. Zároveň činite pre zachovanie materiálu.

Ispokojovalo celkovými výsledkami, sme sa riešenie kultúrnych podnikových záujmov a možnosti skupín. Niektorých miestnych skupín Orave a Spišu máme na kultúrnom škvrny, rovnako aj v Kuevove. Ispoločnosť kultúrnej práce v Zelove. Inou orá si výzaduje našu účinnosť a zneprijíve symptómy poklesu ce v niektorých klubovnach.

Vybavenej aj otázky, ktoré si vyslovili organizáciu a aktívnejšiu činnosť hnutie rôznych existujúcich miest ich výsledky už roky obmedzuje nedostatok odborníkov, ktorí by dbali o kultúru. Spoločnosť nemôže sama vyriešiť, keďže netýka nedostatku finan-

čených prostriedkov, ale dobrých odborníkov, akých naša organizácia zatiaľ nemá. Ide až o sústavné predvádzanie výsledkov našich súborov verejnosti v krajanskom prostredí, na miestnych podujatiach a slávnostach, ako aj počas štátnych výročí, sviatkov atď. Treba sa usilovať o väčšiu účinnosť v kultúrnej práci miestnych skupín Spoločnosti s gminnými kultúrnymi strediskami, ktoré sú vo svojich oblastiach hlavnými koordinátormi tejto činnosti. Zároveň je potrebné utvoriť na Ústrednom výbere zásobu českých a slovenských hudobných, divadelných a speváckych repertoárov, sprístupniť ich obvodom a miestnym skupinám, dodávať im pomocnú literatúru z oblasti ochotníckeho uměleckého hnutia. O tom, že od vyriešenia týchto otázok závisí vo veľkej mieru úroveň našej kultúrnej pôsobnosti a jej opäťovne oživenie — netreba nikoho presvedčovať.

JUBILEJNÝ ROK MOBILIZUJE

Medzi rôznymi formami pôsobnosti našej Spoločnosti v roku 35. výročia ľudového Poľska je na poprednom mieste naša účasť v rozvíjani spoločenskej aktivity a vlasteneckého postoja krajánov. Vela sa o tom hovorilo na výročných volebných schôdzach v miestnych skupinách a poukazovalo sa na spoločné ciele a úlohy, ktoré máme splniť v tomto roku. V súvislosti s tým sa Ústredný výbor obracia na všetkých

členov Spoločnosti s výzvou, aby učili historické, 35. výročie PLR usilovnou pracou, kolektívnymi a individuálnymi záväzkami pre ďalší hospodársky a spoločensko-kultúrny rozvoj obcí, gmin a miest. Je to naša občianska povinnosť. Bude svedčiť o našej jednote s celou spoločnosťou, ktorá usilovnou pracou buduje novú, socialistickú vlast.

Vedomí tragickej skúsenosti z histórie, už od prvých rokov ľudového Poľska sme sa svojou obetavou pracou aktívne podielali na zložitých a rôznorodných výsledkoch celej krajiny. Obohacuje to zároveň našu organizáciu, ktorá dosiahla hodne úspechov, o čom sme neraz písali. Aktuálnym príkladom spoločenskej angažovanosti našich krajánov je článok kr. J. Kováčika z Dolnej Zubrince, ktorý uverejnjuje na inom mieste. Samozrejme príkladov rôznorodých iniciatív, výrobných a spoločenských záväzkov je oveľa viacej. Avšak nejde teda o ich vypočítavanie, ale o to, že v súčasnosti viacej než kedykoľvek uznávame potrebu ďalšej, zvýšenej výrobnej a spoločenskej aktivity, rastu kvality práce, disciplíny, šetrnosti a zodpovednosti všetkých pracujúcich za vykonávanú prácu a zverené povinnosti. Je to o toľko nutnejšie, že musíme urobiť oveľa viacej ako v minulých rokoch a preto, aby sa splnili osobné nádeje každého z nás na ľahší a lepší život. Treba mať na zreteli aj to, keď dnes, pred VI. zjazdom trvá naša krajanská diskusia.

V radoch našej Spoločnosti pôsobia viačerí ľudoví umelci — výtvarníci, rezbári, malíari. Jednému z nich, kr. Andrejovi Gomborovi z Jurgova, usporiadala KSCAS spolu s OZS MS a Poľským kultúrnym informačným strediskom v Bratislave výstavu prác a jeho žiakov. Na snímke: záber z výstavy v Poľskom kultúrnom stredisku v Bratislave.

ch slávnostach v Detve. Na snímke:

Vyhľadávajú členovia chýrnej kapely Venigrinovcov z MS KSCAS v Privárovke.

Dôležitou formou činnosti KSCAS v medzizjazdovom období boli recitačné súťaže, školskej mládeži. Na snímke: laureáti poslednej súťaže.

aj to najkrajšie dievča vyzerá v plnom hokejovom výstroji ako tažké, eudesné stvorenie. Na snímke: hokejistky v šatni.

POUZE MATERSKÉ MLÉKO. Vláda Nové Guiney, jednoho z najmladších afrických štátov, zakázala prodej detských lahví a také detské výživy a sušeného mléka, ktoré lze koupit pouze v lékárňach na zvláštne recepty. Zákon bol vydán na základe reportu a doporučení Světové zdravotnické organizace, ktorá již řadu let důrazně prosazuje výživu kojencov pouze materinským mlékem; umělé krmení dětí je přípustné pouze v nevyhnuteľných případech.

u le-
je ne-
sobne:
nželka
letí je
it pe-

o fut-
le de-
muž-
ata sa
de si-
typic-
rtovnej
dovom
o vie-
nie-
vý, čo
mla-
Ako
hokej
a v
sko-
t, ale
vznik-
h eu-
Tre-
hodne
to, že
e na
Teda

dievča má v rodnom liste napísané iné miesto narodenia. Stalo sa tak preto, že keď prvé dievča prišlo na svet, odviezli matku na pokyn lekára do pôrodnice v meste Aberystwyth, kde sa narodilo druhé dievča.

NAJKRAJŠIA. Titul „najkrajšej ženy na svete“ dostáva naposlledy stále častejšie 23-ročná Beverly Johnsonová. Pochádza z Buffala a je mulatka. Študovala právo, chcela byť advokátkou, ale ešte ako študentka začala predvádzat módu a ako modelka dosiahla veľký úspech. Krásku s mliečnokávovou pokožkou a nádhernou postavou si všimli aj filmoví producenti. Svoj prvý film Beverly nakrútila v Senegale. Prezident tohto štátu, Leopold Senghor, ktorému predstavili mladú herečku, nadšene povedal: Takto si predstavujem kráľovnú zo Sáby. Na snímke: Beverly Johnsonová.

AMANDA LEAROVÁ je veľmi populárna speváčka na Západe. Nazývajú ju kráľovnou disco hudby. Skoro od samého začiatku jej kariéry sa klebetilo o jej... pohlaví. Speváčka má skutočne veľmi nízky, skoro mužsky hlas a štíhlú postavu ako chlapca. Hovorilo sa a písalo, že Amanda je mužom, ktorý vďaka operácií sa stal ženou. Dlhú dobu Amanda nereakovala na klebety, keďže ich považovala za výbornú reklamu. Potom už rozhodne prehľásila, že to nie je pravda, ale nikto jej neveril. Iba prednedávnom ju videli a fotografovali na pláži na ostrove Mauritius: niet pohybnosti, Amanda je tehotná! „Kto je otcom dieťaťa, nie je dôležité. Dôležité je to, že konečne uveria, že som žena!“ — povedala speváčka. Na snímke: Amanda Learová, ešte nie tehotná.

VEŠTKYŇA 1979. Jedná sa o najpopulárnejších veštkyň v Európe ničím nepripomína — napriek tradícii — staršie, eudesné dámy s čierou mačkou na ramene. Volá sa Gabriela Hoffmannová, býva v Západnom Berline a má iba 24

stáva sa aj takto...

rokov. Nie je nijaká krásavica, ale šikovná blondína, vydatá za majiteľa hostince, ktorý je teraz jej tajomníkom a manažerom. Gabriela Hoffmannová bola ošetrovateľkou. Umenie vešťiť z karát poznamala už jej prababička a babička — Gabriela sa to naučila a už ako mladé dievča spozorovala, že jej „veštenie“ z karát je veľmi často pravdivé. Počet záujemcov o jej veštenie začal rýchle stúpať a tak Gabriela nechala svoje povolanie a čoskoro sa stala veľmi známa. K jej zákazníkom patria filmové hviezdy, dámky a páni z finančných kruhov, ako aj politici. Gabriela však predpovedala únos teroristami predsedu berlínskeho senátu Petra Lorenza. Hoci Lorenz popiera tieto reči, mladá veštkyňa má stále viacé zákazníkov, je už slávnou a veľmi bohatou ženou.

DVE MIESTA NARODENIA DVOJCIAT. 29-ročná obyvatelka horskej dediny Machynileth vo Walese, Christine Bernardová, porodila prednedávnom dve dievča-dvojčence. Nebolo by na tom nič zvláštne, keby nie fakt, že každé

NA POČEST nového papeža jeden francúzsky vinař polského pôvodu nazval 78. ročník svého burgundského vína Jan Pavel II.

Z KULTÚRNEJ ČINNOSTI KSČaS NA ORAVE

Ked sa zamyslím nad existenciou našej krajanskej organizácie, pred očami sa mi vybaví predovšetkým pojem kultúra, ktorá tvorí základnú zložku nášho spoločenského života.

Uplynulo už vyše tridsať rokov od vzniku Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Moja hruď sa napĺňa hrdosťou, že patrím medzi jej členov. Prvú pozvánku na zasadanie organizačného výboru Spoločnosti si uschovávam ako jednu z najväčších pamiatok.

I keď začiatky našej organizácie boli dosť ťažké, jednako som si zachovala tie najkrásnejšie spomienky. Musím podotknúť, že sme začínali od nuly. Nemali sme nič okrem vytýčeného cieľa — rozvíjať kultúrnu činnosť. Postupne sa však naše sny stávali skutočnosťou. Získali sme povolenie

na vydávanie vlastného, jedinečného časopisu Život, ktorý má až doposiaľ pre Spoločnosť a krajanov zvláštnu magickú silu. Totiž nielen informuje čitateľov o rôznych krajanských udalostiach z domova a cudziny, ale zároveň bráni a propaguje prekrásne staré zvyky a pokrokové tradície oravského a spišského ľudu, ktorých vnímanie hreje ľloveka pod srdcom, znamená čaro domova.

Je nevyhnutné spomenúť, že KSČaS vždy prikladala obrovský význam výučbe slovenského jazyka na školách. Vďaka jej úsiliu úspešne skončili strednú školu so slovenským vyučovacím jazykom v Jablonke prví absolventi, ku ktorým patrím aj ja. Slovenské vyučovanie bolo teda udalosťou, ktorú každý kraján má právo považovať za jednu z najväčších v živote našej Spoločnosti.

Výučba slovenčiny na oravských a spišských školách je naďalej veľmi dôležitou otázkou. Z roka na rok stúpa počet žiakov na stredných školách i vysokoškolákov z Oravy a Spiša. Môžem konštatovať, že sme všetci pravom hrdí na našu mladú oravskú a spišskú generáciu. Mnohí z týchto mladých ľudí plnia dnes zodpovedné funkcie v hospodárskom a spoločenskom živote. No, žiaľ, je ešte stále mälo takých, ktorí dobre ovládajú slovenský jazyk, čo je podmienkou rých-

lejšieho rozvoja kultúrnej činnosti našej Spoločnosti. Mojim želaním by bolo, aby si všetci rodičia a mládež vzali k srdcu slová, ktoré nám často opakovali náš bývalý učiteľ: Kolko jazykov poznáš, tolikokrát si ľovekom. K týmto slovám sa ešte žiada dodať: Čím viac jazykov poznáš, tým je vyššia tvoja kultúra. Sme tvrdí, že najmä znalosť svojho materinského jazyka je meradlom kultúrnej úrovne každého národa, a v našich podmienkach — meradlom životnosti krajanského ľudu.

Kultúrna činnosť Spoločnosti sa neobmedzuje len na túto jednu záležitosť, ale zasahuje aj do iných oblastí. Na oravských a spišských obciach vznikli a vznikajú krajanské klubovne a dokonca kultúrne domy, s ktorými spájame veľké nádeje. Musíme zdôrazniť, že organizovaním klubovní Spoločnosť získala ďalšiu kultúrnu dominantu a väčšie možnosti pre spestrenie, rozšírenie a skvalitnenie kultúrno-spoločenskej činnosti. Tieto možnosti sa zvyšujú so vznikom kultúrnych domov. Napr. kultúrny dom v Dolnej Zubrici má veľkú divadelnú sálou, v ktorej sa môžu premiechať aj filmy. Pri výstavbe tohto kultúrneho stánku krajanov vynaložili veľa úsilia a teraz správne očakávajú na výsledky svojej práce. To, aká bude náplň, v činnosti dolnozubrnického kultúrneho domu, bude medziiným závisieť i od ak-

tivity miestnej skupiny KSČaS. Preto mojim veľkým želaním by bolo, aby mal bohatý a rôznorodý program predvádzaný dobrými divadelnými, folklórmi, hudobnými či tanečnými súbormi, tak krajanskými, ako aj zo Slovenska, aby sa tam pravidelné premietalo slovenské filmy a napokon aby sa v nôm — podobne ako v ostatných krajanských klubovniach — objavovali expozície krajanských amatérskych výtvarníkov, skrátku, aby sa rozhýbal kultúrny život medzi krajanmi. Veď všetkým nám záleží, aby sme mali z klubovní miestnych skupín a iných kultúrnych stánkov čo najväčší úzitok.

Náš spoločný plán počíta s oživením krajanskej práce, lebo z roka na rok stúpajú nároky na kultúrnu úroveň všetkých členov Spoločnosti. Ne-musíme prítom zdôrazňovať, že našou úlohou je pôsobnosť v prospech všetkých. A keďže základnou črtou života našej Spoločnosti je bezosporu spoločenská aktivita krajanov, ktorá sa vyjadruje o.i. aj v pôsobnosti viacerých folklórnych súborov a divadelných krúžkov — zaslúži si najvyššie uznanie.

Predpokladáma, že rozvoj našej Spoločnosti sa ešte len začína a najväčšie udalosti i realizácia najdôležitejších úloh je ešte stále pred nami.

KRAJANKA ŽOFKA

DOLNÁ ZUBRICA

V súvislosti s volbou delegátov na VI. zjazd Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, konala sa v Dolnej Zubrici mimoriadna členská schôdza, na ktorú prišlo 38 krajaniek a krajanov.

Učastníci schôdze diskutovali o.i. o nutnosti zorganizovať folklórny súbor a prerokovali rad iných organizačných otázok. Krajan Eugen Kulaviak predložil návrh, aby sa výbor MS opäť vrátil k otázkam konečného vyriešenia dvojjazyčných nápisov na obchodoch. Zasa kr. Ján Baláž hovoril o nevyhnutnosti zvýšiť počet hodín slovenčiny na miestnej základnej škole z terajších dvoch na tri hod. týždenne ako to vyžadujú predpisy a zároveň poukázal na potrebu zabezpečiť žiakom nové učebnice.

Na záver schôdze dolnozubrnickí krajania zvolili delegátov ktorí budú reprezentovať MS na zjazde našej Spoločnosti.

EUGEN KOTT

Chcel by som Vám nápišať niečo o spoločenskej aktívite a verejnoprošených práceach členov nášho urbára v Dolnej Zubrici.

Najprv malé vysvetlenie. Členom urbárskeho spolku je každý obyvateľ, ktorý vlastní pôdu. Podľa množstva tejto pôdy každý člen dostáva raz za rok určitý prídel dreva z urbárskeho lesa, ale zároveň podľa tých istých kritérií musí aj odpracovať istý počet dní na verejnoprošené ciele. Teda kto dostáva viac dreva, musí aj viac odpracovať.

Nás urbár v Dolnej Zubrici vlastní dva lesné celky. Jeden, tzv. Cernic má plochu 409 hektárov, zase druhý — Smietanová, ktorý sa nachádza nedaleko Babej Hory, má 99,26 ha. Spolu je to 508,26 hektárov. Hodno poznámená, že na Orave je takýchto urbárov osiem.

27. III. t.r. konala sa u nás výročná urbárska schôdza, ktorej sa zúčastnilo 81 urbárikov, medzi nimi aj ja. Učastníci si vypočuli správu o činnosti za uplynulý rok, ktorú predložil predsedu urbára krajan Kulaviak Eugen, ako aj správy pokladníka Jána Kováčika zo Soltýstva a revíznej komisie. Správy i priebeh zasadania poukázali, že dolnozubrnickí krajania i ostatní obyvatelia prejavili veľkú obetavosť a angažovanosť vo verejnoprošených práceach, medzi ktorými bolo i hodne záväzkov na počesť významných štátnych výročí, sviatkov a pod. Patrili sem o.i. tieto práce:

— zalesnenie 8,20 ha urbárskych lesov, čo si vyžiadalo 76 pracovných dní;

- čistenie z buriny mladých, vysadených stromkov na ploche 30 ha; pracovné náklady — 90 dní v hodnote 18 000 zl;
- čistenie 6 ha mladého lesa — 82 prac. dní v hodnote 16 800 zl;
- čistenie rúbaniska — 90 dní v hodnote 18 000 zl;
- čistenie pastviny pre ovce na tzv. Torbovke — 146 dní v hodnote 29 200 zl;
- oprava cesty v lese zvanom Cernic — 52 prac. dní v hodnote 15 600 zl;
- odovzdanie 20 m³ dreva jablonskej gmine ako pomoc na opravu cesty do Zimnej Diery v Hornej Zubrici — hodnota 22 000 zl;

Teda Dolnozubričania odpracovali spolu 380 dní, čo má hodnotu 208 200 zl.

Tohoročné úlohy nášho urbára sú rovnako vysoké. Výbor naplánoval príjem vo výške 191 000 zlотовých, zase výdavky v hodnote 198 000 zl. Predvída sa medziiným výstavba hasičskej remízy s garážmi a skladom na požiarnecké zariadenie, oprava dvoch cestných mostov a šiestich mostíkov pre pešiacich, vykúpenie stavebného pozemku pod remízu, pozemku na výrobu tehál, nákup kuriáva na vypálenie tehál, ako aj ďalšie zalesňovanie rúbaniska a iných plôch. Hodno tu poznámená, že naša obec nie je tak veľká ako ostatné — má len niečo vyše dvesto čísel, čo ešte viac zvýrazňuje obetavosť dolnozubrnických obyvateľov.

Pri tejto príležitosti chcel by som spomenúť aj o našich krajanoch, členoch hasičskej zboru, ktorí sa na spomínaných verejnoprošených práceach tak tiež aktívne zúčastňovali. Okrem toho za pomoci gminy v Jablonke kúpili 10 uniforiem, 50 m sacích a 100 m tlačných hadíc do motorovej striečky. Nás zbor, ktorý tento rok oslavuje 50. výročie svojej pôsobnosti, mal 16. III. t.r. schôdzku, na ktorej sa zaviazal, že na stavbú hasičskej remízy urobí 20 000 tehál a súčasne bude pomáhať i pri stavebných práceach. Okrem toho sa rozhodli založiť pri zbere mládežnícky súbor zo starších školských detí, samozrejme, po dohode s učitelmi a rodičmi a za spoluúčasti miestnej skupiny KSČaS. Hlásia sa doň už mnohí žiaci, ktorí navštievujú hodiny slovenčiny. Zbor kúpi pre tento súbor aj úbory, čiapky, košeľu a pod., pochopiteľne podľa toho, ako mu budú stačiť prostriedky.

Dobrovoľný hasičský zbor v Dolnej Zubrici bude mať teda tento rok hodne výdavkov a mnoho práce. Jeho členovia sa však zaviazali, že všetky plánované úlohy sa vynasnažia splniť až člen predsedníctva ÚV a predsedu KOV KSČaS na Orave kr. Ján Kováčik a člen ÚV kr. Eugen Kott.

JÁN KOVALÍK

Jubilujúcemu hasičskému zboru v Dolnej Zubrici želáme aj my mnoho zdaru v jeho zodpovednej obetavnej práci

REDAKCIA

FRIDMAN

Výročná volebná schôdza miestnej skupiny Spoločnosti vo Fridmane mala dobrú frekvenciu, zúčastnilo sa jej 80% z 90 členov, ktorí sa zišli v klubovni. Na schôdzu prišiel aj predseda KOV KSČaS na Spiši kr. František Kurnát a člen ÚV kr. František Bednárik.

V správe o činnosti MS za uplynulé obdobie sa zdôrazňovalo, že činnosť miestnej skupiny nebola tak dobrá ako v iných obciach, keďže v členských radoch je mälo mládeži. Je to asi následok toho, — hovorila správa — že sa na škole vo Fridmane nevyučuje slovenčina. Ale aj samotný výbor nevynaložil patriličné úsilie, aby získal mladých členov. Preto zvýšenie počtu členov MS je v budúcnosti nevyhnutné.

V diskusii o kultúrnej činnosti krajania najviac miesta venovali dychovke, ktorá pôsobí vo Fridmane. Hudobníci, poväčšine krajania a členovia Spoločnosti by boli radi, keby dychovka pôsobila pri miestnej skupine KSČaS. Chlapci cheľu hrať, ale je potrebný inštruktor. Dychovka by potrebovala aj niektoré hudobné nástroje, ako: krídlovku, klarinet a pod. Fridmanski krajania by velmi radi využili pomoc dychovke, keďže pre nedostatok ľudí nemožno počítať so zorganizovaním divadelného krúžku, spevokolu alebo iných folklórnych súborov.

Účastníci schôdze s uznaním hovorili o poštovom doručiteľovi vo Fridmane, kr. Jánovi Novorolskom, vďaka ktorému je v tejto obci 120 predplatníkov Života.

Po volbach a blahoželaniach členom novozvoleného výboru miestnej skupiny, revíznej komisie, delegátom na zjazd a dopisovateľom sa schôdza skončila.

J.P.

MS V HORNEJ ZUBRICI

Otázky rozhýbania práce miestnej skupiny KSČaS a problematika vyučovania slovenčiny na základných školách boli predmetom pracovného zasadnutia výboru MS v Hornej Zubrici dňa 18 marca t.r., ktorého sa zúčastnil až člen predsedníctva ÚV a predsedu KOV KSČaS na Orave kr. Ján Kováčik a člen ÚV kr. Eugen Kott.

Účastníci zasadania, ktoré viedol predseda MS, kr. Alojz Biel, zvlášť dôkladne prerokovali najmä otázkou zápisov krajanských detí na slovenčinu a navrhli rad opatrení, ktoré majú prispieť k zvýšeniu počtu žiakov na tomto vyučovaní. Treba teda poznamenať, že tento rok na hodiny slovenčného jazyka v Hornej Zubrici chodí len ok. 10 žiakov, čo na tak veľkú

Aby bolo vidno, že MS existuje — navrhoval kraján Ferdinand Durák — malo by sa organizovať viac rôznych podujatí, divadelných predstavení, vystúpení súborov, stretnutí s občajmi a iných. Je ešte jeden problém, ktorý čaká na vyriešenie, a sice otázka členstva v ZBoWiD-e pre krajanských účastníkov protifašistického oboja.

Velký význam prikladajú krajania z Hornej Zubrice zlepšeniu organizačnej práce. Kr. Marian Knapčík poukázal predovšetkým na potrebu ovela častejších schôdzí, aby všetci krajania boli oboznámení s pôsobnosťou a problémom MS a súčasne zdôraznil, že vo výbere sa majú nachádzať takí krajania, ktorí by naozaj pracovali. — Nemožno však — hovoril Jozef Bugajský — pracovať osve. Treba pôsobiť kolektívne, lebo takáto činnosť je najplodnejšia a zároveň dovoľuje vyvarovať sa chýb, ktoré niekedy je ľahko načerpať. Zároveň treba pracovať tak, aby sa ziskalo dôveru ľudi, ale potom sa súčasne treba usilovať nesklaňať túto dôveru. — Dôležitú úlohu môže v

našej obci splniť klubovňa, — konštaoval krajč František Grobarčík — ktorá by príhľadala krajčanov, najmä mladé pokolenie. Musí však pracovať dobré, mať atraktívny program a byť pravidelne otváraná. Výbor miestnej skupiny mal by velmi citlivou reagovať na všetky krajanské problémy a podľa možnosti ich vybavovať. Napr. popri zvyšovaní počtu žiačkov na slovenčine zároveň dbať o to, aby UV KSČaS pomohol zabezpečiť pre deti patričné príručky a knihy...

Sú to správne pripomienky a návrhy, ktoré treba vyriešiť čo najskôr. Je to zvlášť dôležité najmä tento rok, kedy sa má konáť VI. zjazd našej Spoločnosti. Zjazd, na ktorom všetky miestne skupiny predstavia dosiahnuté výsledky. Pevne verim, že horozubrickí krajčania sa vypriadiajú so svojimi problémami, zaktivizujú pôsobnosť a ich delegáti sa na najvyššom fóre našej Spoločnosti budú mať taktiež čím pochváliť.

JÁN KACVINSKÝ

NOVÁ BELA

Od marca už uplynulo trochu času, ale keďže o ženách možno písat vždy, vrátim sa k oslavám Medzinárodného dňa žien. V nedelu 4. marca 1979 sa v Novej Beli konala pekná a milá slávnosť, ktorú usporiadal Gminný úrad v Novom Targu pri príležitosti MDŽ a Medzinárodného roku dieťaťa. Pripravili ju ženy z Novej Beli, členky miestnej skupiny Krúžku vidieckych gazdiniek pod vedením predsedníčky Anny Mogelskej, ktorá zastáva túto funkciu už 28 rokov.

Na slávnosť prišli: prvý tajomník GV PZRS s. Tadeusz Dlubacz, náčelník Gminného úradu v Novom Targu Jan Kasprzycki, predseda GV FNJ v Novom Targu Włodysław Chrobak, predseda výboru spoločenskej kontroly

Silvester Moš, člen výboru Gminnej rady a člen GV FNJ Ján Frankovič, predstaviteľ VV Krúžkov vidieckych gazdiniek, predstaviteľ Verejnej bezpečnosti MO, ako aj zástupkyne KVG z Novej Beli, Krempach, Durstina, Lopusznej, Ostrowska, Waksmunda, Harklowej a Debná.

Predseda GV FNJ z Nového Targu Włodysław Chrobak vo svojom prejave zdôraznil význam Medzinárodného dňa žien a Medzinárodného roku dieťaťa, ako aj význam boja žien na celom svete za mier a štásie detí. Náčelník Gminného úradu v Novom Targu Jan Kasprzycki zažalal ženám veľa úspechov v každodennej práci a štásia v osobnom živote.

V kultúrnej časti slávnosti vystupovali školské deti, ktoré recitovali básne a spievali slovenské a poľské piesne, čo zhromaždení odmenili vrelym potleskom.

Clenky KVG Mária Antoláková, Mária Kurnátová, Mária Poltoráková a Ludmila Škvarková zahrali satirickú scénu, v ktorej kritizovali zodpoved-

ných za autobusové spojenie na trati Durstín — Nový Targ. Na tejto trati sa najmä v tržnej dňi autobusy nezastavujú na každej zástavke a ženy musia vyčkávať na spojenie niekedy aj štyri hodiny.

Krúžok vidieckych gazdiniek v Novej Beli významne prispeľ k zvelaďeniu obce, organizuje rôzne kurzy napr. šitia, varenia a pečenia tradičných spišských jedál. Vďaka usilovnej práci sú zvýšil chov hydiny, v tom aj kurčiat. V novobelických záhradkách sa pestuje viacel zeleniny a kvetín. Mlieko predávané do zberu je kvalitnejšie a hygienickejšie, čo je taktiež zásluhou našich žien.

Za všetku prácu, usilovnosť a stavostlivosť patrí našim ženám úcta a láska. Ale, aby neostalo iba pri slovách, bolo by velmi dobré, keby Novobelanie zriadili vo svojej obci škôlku pre deti, čo by ženám vlastní pomohlo najmä v špičkovom období polných prác.

FRANTIŠEK BEDNARČÍK

NOVOZVOLENÉ VÝBORY MS KSČaS

PRVÝ ZOZNAM VÝBOROV MS SME UVEREJNILI V Č. 2/79

V DOLNEJ ZUBRICI

DELEGAТИ NA ZJAZD

Eugen Kott, č.d. 43
Ján Kovalík, č.d. 67
Vendelin Vengrín, č.d. 181

(Volby výboru MS, revíznej komisie a dopisovateľov Života v Dolnej Zubrici sa konali v minulom roku a ich zoznam bol uverejnený v č. 4/78 na 10 str.).

V JABLONKE

Emil Kozub — predsedca, č.d. 146
Jozef Ďubek — podpredsedca, č.d. 822
Karol Ďubek — tajomník, č.d. 261
Jozef Cabala — pokladník, č.d. 872
Ján Zborek — člen č.d. 705

REVÍZNA KOMISIA

Alojz Bugajský — predsedca, č.d. 836
Jozef Pierog — tajomník, č.d. 85
František Ďubek — člen, č.d. 29

DELEGAТИ NA ZJAZD

Karol Florek č.d. 923
Emil Kozub č.d. 146
Augustin Pilch č.d. 123
Alojz Šperlák č.d. 795

DOPISOVATEĽ ŽIVOTA

Alojz Bugajský č.d. 836
Karol Florek č.d. 923

V MALEJ LIPNICI

František Svetlák — predsedca č.d. 377
Ludvík Tokár — podpredsedca č.d. 238
Štefan Adamčík — tajomník č.d.
Jozef Gondek — pokladník č.d.

REVÍZNA KOMISIA:

Anton Vykrent — predsedca č.d.
František Červonka — tajomník č.d.
Ignáč Kubacka — člen č.d.

DOPISOVATEĽ ŽIVOTA

František Živiol č.d. 9

V PEKELNÍKU

Anton Rafáč — predsedca, č.d. 323
Jozef Kotlarz — podpredsedca, č.d. 241
Ján Švientek — tajomník, č.d. 29
Anna Mašlaková — pokladníčka, č.d.
198
František Hola — člen, č.d. 71

REVÍZNA KOMISIA

Jozef Pastorek — predsedca, č.d. 198
Jozef Ščerba — tajomník, č.d. 197

DELEGAТИ NA ZJAZD A DOPISOVATEĽIA

Ján Švientek č.d. 29
Anna Mašlaková č.d. 198

V PODSRNI

Mária Chovancová — predsedkyňa, č.d. 50
Jozef Bonk — podpredsedca, č.d. 80
Kristína Chovancová — tajomníčka, č.d. 65
Mária Bonková — pokladníčka, č.d. 1
Jozef Bielak — člen, č.d. 1
Albín Skiciak — člen, č.d. 68

DELEGAТИ NA ZJAZD:

Jozef Bonk č.d. 80
Eugen Rapáč č.d. 40

DOPISOVATEĽ ŽIVOTA:

Jozef Bonk č.d. 80

V PODVLKU

Jozef Gribáč — predsedca, č.d. 178
Vladislav Pieronek — podpredsedca, č.d. 206
Eduard Prilinský — tajomník, č.d. 155
Eugen Bosák — pokladník, č.d. 66
Emilia Kovalíková — členka, č.d. 95

REVÍZNA KOMISIA

Hermína Kovalíková — predsedkyňa, č.d. 131
Mária Gribáčová — tajomníčka, č.d. 141
Eugen Nedeliak — člen, č.d. 101

DELEGAТИ NA ZJAZD

Eugen Bosák č.d. 66
Vladislav Pieronek č.d. 206

DOPISOVATEĽKA ŽIVOTA

Genovéva Prilinská č.d. 155

VO VEL'KEJ LIPNICI

Jozef Karnaček — predsedca, č.d. 253
Emil Martiniak — podpredsedca, č.d. 61
Augustin Ovsiač — tajomník, č.d. 108
Ignáč Zamenčík — pokladník, č.d. 50
Anton Michalák — člen, č.d. 93

REVÍZNA KOMISIA:

Karol Michalák — predsedca, č.d. 212
Štefan Janoviak — tajomník, č.d. 33
Anton Janoviak — člen, č.d. 37

DELEGAТИ NA ZJAZD

Emil Martiniak č.d. 61
Augustin Ovsiač č.d. 108

DOPISOVATEĽ ŽIVOTA

Ignáč Zamenčík č.d. 50

V ČIERNEJ HORE

Andrej Milon — predsedca, č.d. 11
František Mlynarčík — podpredsedca, č.d. 44
Andrej Medla — tajomník, č.d. 33
Anna Horníková — pokladníčka, č.d. 49

Jozef Gogola — člen, č.d. 177
Ludvík Gogola — člen, č.d. 8
Andrej Horník — člen, č.d. 49

REVÍZNA KOMISIA

Mária Milonová — predsedníčka, č.d. 25
Andrej Kikla — tajomník, č.d. 67
Jakub Milon — člen, č.d. 250

DELEGAТИ NA ZJAZD

Andrej Milon č.d. 11
František Mlynarčík č.d. 44

DOPISOVATEĽKY ŽIVOTA

Mária Milonová č.d. 25
Františka Modlová č.d. 33

VO FRIDMANE

Karol Prelík — predsedca, č.d. 203
Ján Brízek — podpredsedca, č.d. 221
Ján Paciga — tajomník, č.d. 174
Emil Kutarňa — pokladník, č.d. 15
František Organíčák — člen, č.d. 185
František Pleva — člen, č.d. 208
Ján Richtárik — člen, č.d. 123
Ján Rusnáčik — člen, č.d. 195
Rudolf Soltýs — člen, č.d. 187

REVÍZNA KOMISIA

Pavol Hlavač — predsedca, č.d. 236
Ján Galík — člen, č.d. 126
Vendelin Michalec — člen, č.d. 155

DELEGAТИ NA ZJAZD

Ján Paciga č.d. 174
Karol Prelík č.d. 203
Rudolf Soltýs č.d. 187

DOPISOVATEĽIA ŽIVOTA

Pavol Hlavač č.d. 247
Ján Paciga č.d. 174

V NEDECI-ZÁMKU

Jozef Kedziuch — predsedca, č.d. 17
Hubert Bogačík — podpredsedca, č.d. 30
Jozef Bogačík — tajomník, č.d. 33
Jozefina Bogačíková — pokladníčka č.d. 31
Hubert Piontek — člen, č.d. 34

REVÍZNA KOMISIA

Ján Bogačík — predsedca, č.d. 31
Andrej Kedziuch — tajomník, č.d. 17
František Bogačík — člen, č.d. 35

DELEGAТИ NA ZJAZD

Jozef Kedziuch č.d. 17
Jozefina Bogačíková č.d. 31

DOPISOVATEĽIA ŽIVOTA

Augustín Bryja
Mária Kláková
Jozef Krišák (predsedca)

DOPISOVATEĽIA ŽIVOTA

Margita Bogáčíková č.d. 30
Júlia Kedziuchová č.d. 17

V TRIBŠI

Andrej Vaksmančík — predsedca, č.d. 42
František Kovalčík — podpredsedca, č.d. 90
Severín Vaksmančík — tajomník, č.d. 53

Dominik Pavlica — pokladník, č.d. 58
Pavol Huší — člen, č.d. 5
Jozef Matoniak — člen, č.d. 24
Hubert Mišovič — člen, č.d. 139
Pavol Modla — člen, č.d. 9
Jakub Moherek — člen, č.d. 106
Daniel Pavlica — člen, č.d. 25
Valent Surma — člen, č.d. 93

REVÍZNA KOMISIA

Andrej Gavron — predsedca, č.d. 15
Jakub Pluta — člen, č.d. 38
František Vadovský — člen, č.d. 12

DELEGAТИ NA ZJAZD

Jakub Gronka č.d. 76
Andrej Vaksmančík č.d. 42
Severín Vaksmančík č.d. 53

DOPISOVATEĽIA ŽIVOTA

František Kovalčík č.d. 90
František Vadovský č.d. 12
Severín Vaksmančík č.d. 53

VO VYŠNÝCH LAPŠOCH

Andrej Soltýs — čestný predsedca MS, č.d. 27
Jozef Krišák — predsedca, č.d. 87
Jozef Blažošek — podpredsedca, č.d. 67
Augustín Bryja — podpredsedca, č.d. 76
Milan Grigľák — tajomník, č.d. 147
Alojz Grigľák — pokladník, č.d. 95
Eduard Bižiak — člen, č.d. 38
Jozef Dronžek — člen, č.d. 43
Dominik Gr

K napísaniu tohto príspevku nás inspiroval list Aleksandra Walkowského z Liseva v Torunskom vojvodstve, uverejnený v novinách Dziennik Ludowy č. 66 zo dňa 20. marca t.r. Tento rolník tvrdí, že z jednohektárového gazdovstva dosahuje ročný zisk vo výške 100 000 zlótych. „Som v stave nielen vyžiť rodinu, — píše redakcia, — ale ešte čosi odložiť do banky PKO.“ Konkrétnie faktky, ktorímy zdôvodňuje svoje príjmy, nevzbudzujú pohybnosť: v roku 1978 predal dve jalovice väzace vyše 400 kg (24 000 zl), kravu vyše 600 kg (14 000 zl), tri prasce po 150 kg (21 000 zl), 15 ton cukrovej repy a niekoľko ton zemiakov (28 000), vajcia (13 000 zl).

O príjmoch rolníkov sú krajne rozličné mienky. Jední tvrdia, že každý rolník má vrecká plné peňazí ako bankár, zase iní, že sotva viaže koniec s koncom. Pozývame našich čitateľov rolníkov, aby spočítali svoje ročné príjmy. Napište nám, vďaka čomu dosahujete vysoké príjmy alebo prečo — podla vás — sú tie príjmy len priezemné. Tieto materiály nám poslužia na zobrazenie aktuálnej materiálnej situácie rolníkov najmä na Spiši a

KOL'KO ZARÁBAJÚ ROĽNÍCI?

Orave a môžu byť prameňom zovšeobecňovania kladných skúseností.

Nebude od veci položiť otázku, z čoho žijú rolníci? Rolníci žijú z pôdy, ale tento výrok bude pravdivý iba vtedy keď dodáme, že aby sa z nej mohlo žiť, treba na nej pracovať. Na konkrétnom gazdovstve pracujú všetci: majitel a jeho manželka, starí rodičia a dokonca aj deti. Teda rolnícke gazdovstvo má charakter rodinného podniku. Za prvé dosiahnuté zisky musíme deliť na všetkých členov rodiny, teda na tých, ktorí pracujú, ako aj na tých, ktorých rolnícka rodina musí vydržiavať z práce na poli. Iba vtedy budeme mať jasný obraz. Za druhé musíme vedieť, že príjmy rolníkov sú závislé od mnohých činiteľov. Od ich vedomostí a schopnosti, od veľkosti gazdovstva, kvality pôdy, zemepisnej polohy, vybavenia strojmi, stupňa investovania, štruktúry pestova-

ných rastlín a druhu chovu, ako aj od mnohých iných činiteľov, v tom aj počasia a klimatickej polohy, ktoré rolník nemôže zmeniť. K tomu dochádzajú aj iné činitele, čo odlišuje rolníka od takého pracovníka, ktorý každý mesiac dostáva plat v podnikovej pokladniči. Rolník nemá rytmické príjmy. Preto aj peniaze, ktoré dostáva za svoje produkty, musí vydávať veľmi rozumne: musí ich deliť na životbystie a potreby rodiny, na splátky dlžôb a na rozvoj gazdovstva. Musí predvídať tzv. mŕtve sezóny, keď nebude mať príjmy, ale musí žiť a pracovať.

Existujú legendy o tom, že rolníci v podstate nekupujú potraviny, lebo majú svoje. Je v tom trochu pravdy, ale dnes už na vidieku neexistuje sebastačnosť. Rolníci nakupujú v obchodoch. Možno iba pripomeneť, že viac dieckie obchody sú oveľa horšie záso-

bované, ako v meste. Z vedeckých analýz vyplýva, že finančné výdavky rolníkov na vlastnú spotrebú dosahujú 37 percent, teda nevela menej, ako vydávajú rodiny v meste.

Ústav polnohospodárskej ekonomiky podrobne preskúmal situáciu a zistil, že v hospodárskom roku 1975—76 priemerné príjmy na jedno gazdovstvo dosahovali 80,9 tis. zlótych. V jednotlivých skupinách gazdovstiev boli tieto príjmy následovne: do 3 ha — 45,7 tis., od 3—7 ha — 68,9 tis., od 7—10 ha — 94,9 tis., od 10—15 ha — 128,4 tis., vyše 15 ha — 165,7 tisíc. Zároveň sa zistilo, že na malých gazdovstvach o príjmoch ich majitelia nerozhoduje práca na poli. Na gazdovstvach do 3 ha príjmy spoza polnohospodárstva a chovu dosahujú priemerne 33% a na gazdovstvach do 2 ha až vyše 80%.

Táto hrstka úvach a štatistiky sa môže zísť na porovnanie tým, ktorí budú chcieť určiť svoje príjmy. Keď sa im vec bude zdať zaujímavá a napíšu nám o plodoch svojej každodennej práce budeme vedieť, že dnešná téma je aktuálna.

M. BRZOZA

MÁJ 79

Máme už piaty mesiac roka a druhý neobykveľ dôležitých polnohospodárskych jarných prác, ktoré v mnohomesačnom hospodárskom cykle — od zberu sena, malej a veľkej žatvy, vyskápania zemiakov po obdobie dozávok — skončia až koncom roka.

V starovekom Ríme bol tento mesiac zasvätený bohyni prírody Máji. Väčšina známych ľudových príslušníkov spája májové počasie s prírodou. Tu sú niektoré: — Chladný máj bez mrazu gazuovi je milý; — Keď v máji chladno, v stodole temno; Časte bouřky v kvetivom približne urodený rok; — Prvomájový dásť vesi neúrodu, zasa prvomájová inovač slubuje hojnú úrodu; — Po svätom Urbánu (25.V.) mráz neškodi džbánu; Na Urbánov deň utekaj siat len; Když máj vláhy nedá, červen se pak ředá; Pankrác, Servák, Bonifác (12., 13. a 14.V.) — studeni záhradnici; — Svätá Žofia (15.V.), klá-

sy rozvija; — Veľa chrústov v máji, prosa bude ako v háji.

Májové počasie v našom klimatickom pásme sa charakterizuje značnými výkyvmi počasia. Vyskytuju sa mráziky a dokonca aj sneh, ktorý zasypáva polia a rozkvitnuté kvety. Máj bude teda pravdepodobne priemerne teplý a teplejšie dni sa budú striedať s chladnejšími. Pre meteorológov je máj typický jarný mesiac, keď priemerná teplota sa pohybuje okolo + 13 stupňov Celsia. Ako obvykle, v máji budú aj teplé dažde a búrkys lejakmi, v niektorých oblastiach aj s krupobitím. Na nebi sa budú stále častejšie objavovať najrôznejšie kupočkovité oblaky zvestujúce pekné počasie až po dažďové a búrkové mraky. Na niektorých miestach — nie vždy — môžu tiež duš uragánové vetry, najmä vtedy, keď nad teplú zem začne prudit studený vzduch zo severných oblastí Atlantického oceánu.

Májové príslušníky pripomínajú, že tento mesiac je priaznivý pre lásku, napr.: — Májový dásť a májová láska dávajú najväčší účinok. S májom sa spája aj stará ľudová tradícia stavania turičných májov, koledovania májnikov a ohrávania májov s hudem, o čom hovorí táto slovenská ľudová pieseň:

Diovača, diovača, bude mráz, bozkajže ma jeden ráz,

jeden rázik, dva rázky, postavím ti dva májiky.

Skutočne škoda, že sa čoraz zriedkavejšie stretáme s týmto krásnym zvykom turičných hier a stavania májov. Snáď by bolo dobre opäť sa k nim vrátiť, ako nám hovorí vyšnolapšanská pieseň májníkov:

... A te stare casy, třeba obnovič, komu še nepaci, to nef přebaci!

Keď spomíname ľudové tradície, pripomeňme aj niekoľko iných zaujímavostí spojených s májom, vypísaných zo starých kalendárov:

— Májová rosa, pomáha kráse, keď sa v nej ráno umyješ. Často umývaj dočista ruky, tvár a celé telo. Jedz mierne teplé jedlá. Priliš horúce škodia zdraviu. Dobré nápoje majú byť aj osviežujúce. Dobre je vypíť pred jedlom kvapku polynkového čaju alebo pohár čerstvej vody, čo robi dobrú chut pred jedlom a ochladzuje pečeň. No veľmi studenú vodu sa pít zakazuje. Dožaduj sa novej zeleniny, najmä šalátu. Jedz veľa másla, syrov a mlieka. Vyhýbaj sa údenému másu, hlavám a nohám dobytka, veľmi slaným jedlám a predovšetkým chráň sa pred všelijakými chorobami.

(zozb. Mišo)

VRECKOVÝ KONÍČEK. Americkí chovatelia miniatúrnych koníčkov dosahujú stále lepšie výsledky. Koníčky, výsledok dlhorocného kríženia koní a poníkov, sú totiž stále menšie. Tie, ktoré dochovali istý J.C. Williams na svojej farme v Južnej Karoline, sú vysoké 38 cm, eválajú a erdzia ako veľké kone. Pán Williams má už celé stádo týchto konských trpaslíkov a predáva ich za veľmi vysokú cenu: 10 000 dolárov. Pritom ale hovorí: "Veľmi ľahko sa lúčim so svojimi koníčkami. Sú milšie a vernejšie ako psy." Na snímke: mini-koníček z farmy p. Williamsa a normálny jazdecký kôň.

Z KALENDÁRA NA — JÚN — ČERVEN

V júni nadalej bojujeme chemickými prostriedkami s pásavkou zamiakovou a začíname boj proti zemiakovej nákkaze. Zbierame z polí repku, najlepšie ráno a večer, aby sa nám struky nevysypávali. Chránime kličiacu kukuricu pred vtákmami. Pripravujeme sa na zber obilia, zabezpečujeme výpavo na strniskové vysievanie. Ošetroujeme zemiaky, hlavne okopávaním. Počas prvého okopávania dávame duškáte hnojivá, pred posledným — fosforečné a draselné.

V tomto mesiaci mali by sme dokončiť zber prvého sena. Po prvom kosení vysievame na lúky duškáte a fosforečné hnojivá.

V ovocných záhradách postriekavame stromy a hnojíme minerálnym hnojivami. Jún je dobrým mesiacom na prípravu kompostu.

Je to zároveň obdobie ochrany rastlín. Najúčinnejšou zbraňou v boji s chorobami a škodcami rastlín, ako aj s burinou, sú chemické prostriedky. Ale nezabúdajme, že keď túto zbraň použijeme nesprávne, je škodlivá pre ľudovú a prírodnú prostredie. Chemických prostriedkov na ochranu rastlín je veľa a stále sa mení ich sortiment. Ich škodlivosť je závislá od obsahu chemických zlúčenín, čiže tzv. aktívnych látok. Podľa toho chemické preparáty nachádzajúce sa v predaji boli rozdelené na päť tried, z ktorých každá má iný stupeň ohrozenia ľudského zdravia a života. Najnebezpečnejšie sú tieto preparáty: tr. I., II., III., IV. Napríklad niekoľko kvapiek preparátu patriaceho k jedom I. triedy tvorí smrteľnú dávku, pri jedoch II. triedy sa táto dávka rovná obsahu čajovej lysičky. Preparáty patriace k V. triede sú prakticky neškodné, ale nezabúdajme, že neexistujú prostriedky na ochranu rastlín, ktoré by boli celkom bezpečné pre ľudské zdravie.

Preto je nesmierne dôležité dodržiavanie bezpečnostných predpisov o skladovaní a používaní chemických prostriedkov.

Opatrnosť treba zachovať už od momentu nákupu. Chemický preparát musí mať na obale štítk, na ktorom je názov, návod na použitie, ako aj stupeň toxicity. Obal nesmie byť poškodený. V āpočnom prípade sa môže taký prostriedok ľahko rozsypať tak pri preprave, ako aj skladovaní alebo aj premiešať napr. s krmovinami.

Maximálnu opatrnosť musíme zachovať najmä počas prác pri chemickej ochrane rastlín.

ZA PRVÉ — musíme si podrobne preštudovať štítk na obale a prisne dodržiavať jeho pokyny.

ZA DRUHÉ — postrekovače a poprašovače musia byť dobre pripravené na prácu. Treba skontrolovať kryt remeňového a refažového prevodu, ako aj kľbových hriadeľov, skontrolovať stav prevedovej inštalačie, nepriepustnosť nádrže a fungovanie zariadení, ktoré regulujú tlak. Na pripravu tekutiny musíme používať nádoby určené len na tento účel.

ZA TREТЬE — musíme pracovať v ochrannom plášti. Pri práci s preparátmi I. a II. triedy toxicity je nevyhnutné náradie na ochranu dýchačich ciest. Má sa pracovať v rukavičkách, na tvari musíme mať masku a pri slabších jedoch ochranné okuliare.

ZA ŠTVRTÉ — chemické prostriedky používame za bezveterného počasia alebo len pri slabom vetre.

ZA PIATE — nezačínať prácu s prázdnym žalúdom. Jesť a fajčiť môžeme až vtedy, keď si umyjeme ruky a odkryté časti tela — vo vzdialenosťi najmenej 50 m od postriekovaného pola. Nesmieme pít žiadne alkoholické nápoje najmenej 24 hodiny pred a po skončení chemickej ochrany rastlín.

V týchto zásadách nie je ani trochu prehnanej opatrnosti. Ľahkomesnosť v práci s chemickými prostriedkami na ochranu rastlín už neraz priniesla smutné následky. Nech do minulosti patria časy, keď sa azotox vysievalo cez pančuchu.

Dbajme aj o ochranu prostredia. Keď skončíme prácu, treba nádrže naplniť vodou, prejsť zo dvojkruží na tom istom poli a postriekat ho spaškami, aby sme ich nevylievali na hocijaké iné miesto a takto neníčili prostredie. Obaly po chemických prostriedkoch nesmieme len tak vyhadzovať. Vhodným miestom na ne môže byť napr. vybetónovaná nádrž, nachádzajúca sa v patričnej vzdialnosti od studne a iných miest prietoku vody.

Nesmieme zabúdať, že pred následkami práce s chemickými prostriedkami musíme chrániť domáce zvieratá a včely.

Chemická ochrana rastlín je veľmi komplikovaná. Je však nesmierne dôležitá a bez nej by sme nemohli dosiahnuť dobré výsledky na poliach a v ovocných záhradách. Bolo by najlepšie, keby tieto práce mohli všade uskutočňovať polnohospodárske služby napr. specializované služby rolníckych kružkov. Tam, kde je to možné, treba využívať tieto služby.

S chemickou ochranou rastlín sa spája ešte jedna vec. Od chemických úkonov po konzumpciu rastliny musí uplynúť isté obdobie tzv. karečné, v ktorom použité prostriedky prestávajú byť škodlivé pre spotrebiteľa. Toto obdobie závisí od toxicity preparátu a druhu rastlín. Týka sa to hlavne zeleniny a ovocia.

Producenti nesmu na to zabúdať! Nebudeme tu uverjenoval dlhé rubriky, ale odporúčame, aby ste si preštudovali letáky, brožúry a iné všeobecne dostupné materiály. Nemôžeme si predstaviť, aby rolníci mali odlišné karečné obdobia produktov pre seba a na predaj. Ak sa ešte stava, že niekto hovorí „to, čo je posýpané azotoxom môžeme už predávať, ale sami to dnes nebudeť možné“, je akistrie zriedkavá a poctivá i mudi rolníci to vonkocem neschvalujú.

S.D.

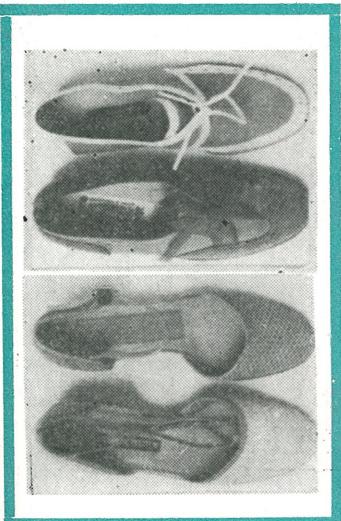

Aj v lete, nielen na jar, si často musíme obliecť niečo teplejšie. Keď ste si ešte nič nevybrali, navrhujeme dvojdielné šaty moderného „vogujského“ strihu. Blúza je široká, košeľového strihu s dvoma vreckami zapínanými na gombíky tak, ako aj rukávy. Sukňa je úzka, po celej dĺžke zapínaná na gombíky. Na našom obrázku šaty sú bledulinko zelené.

Do práce, na cestovanie a vôbec na celodenné nosenie odporúčame veľmi slušivý komplet; kockovaná bielo-ružovo-béžová skladaná sukňa, bledoružová blúzička, kabatik tmavnej ružovej farby pánskeho strihu. Viazanka je tiež kockovaná bielo-cervená, kožený opasok červený. (M. Achard)

Z AMOROVY LOUČKY

— „Nebud sarkastická. Mám smysl pro humor, bez něhož v manželství nelze vydržet. V životě také ne. Nejednej s partnerem s nesnesitelnou vážností. Snaž se být vždy atraktivní a zajímavá. Sex je náramně krásný, nádherný. Ale co je to sex? Každý muž má na to vlastní názor. Žena musí být pro muže tou, jíž nikdo jiný nevidí, jen on, a to zcela jinak a velmi osobně“ — radila zemřelá filmová hvězda Joan Crawfordová.

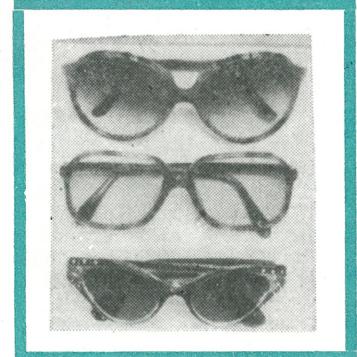
TAKÝ JE ŽIVOT...

AMERICKÁ PROFESORKA psychológie, doktorka Elaine Walsterová venovala 15 rokov výskumom lásky a náruží-

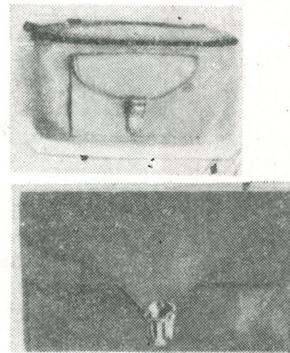
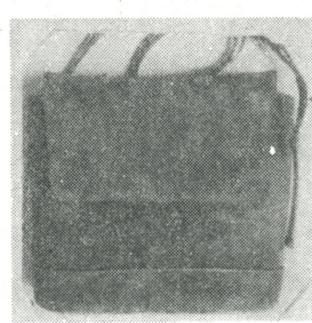
vosti. Na základe dosiahnutých výsledkov tvrdí, že aj tá najnáruživejšia láska bledne po 6 až 7 rokoch. Zasa zamilovanosť, ktorá spôsobuje klopanie srdca pri pohľade na milovanú osobu, trvá najviac šesť mesiacov. Zato prekážky spôsobujú, že ešte je trvanlivejší a partner vytvára ďalšiu lásku.

MESTSKÉ ORGÁNY w mešickom meste Kotitla, ktoré sa mimoriadne starajú o morálku, vydali nariadenie, podľa ktorého ľudia žijúci spolu bez sobáša musia za trest zamať ulice mesta a to až dovedy, kým sa nerozhodnú zosobásiť.

Zrušenie zasnúbenia tak zaspôsilo na istú mladú Dáňku, že skočila do vody a na moste nechala automobil. Dievča zachránili. Na brehu už na ňu čakali strážcovia zákona, ktorí napriek nevšednej situácii jej vyrubili pokutu za parkovanie na zakázanom mieste.

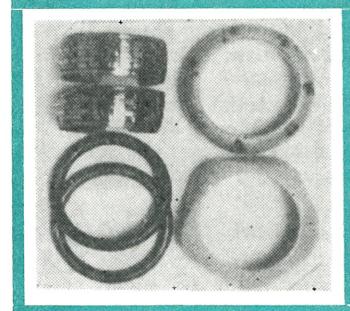
PRINÁŠAME NA TEJTO STRÁNKU NIEKOĽKO UKÁŽOK RÓZNYCH MODERNÝCH DOPLNKOV, KTORÉ DIKTUJE AKTUÁLNA MÓDA.

POVEDANÉ, PREČÍTANÉ...

Peniaze neprinášajú štátie, ale veľmi pomôžu zabisti sa bez neho. (Roháč)

Nie je zle hovoriť dobre o sebe; iní to opakujú a nakoniec sa nikto nebude pamätať, odkiaľ je táto mienka. (M. Achard)

— Karty hovoria, že sa zanedlho zoznámit s milým chlapcom, ktorý bude mať postavenie a peniaze. Bude sa chcieť s vami oženiť, ale akýsi brunet sa mu postavi do cesty.

— To je celkom iste môj manžel! On je schopný všetkého!

HUMOR

Colník na hranici: — Koňák? Whisky?

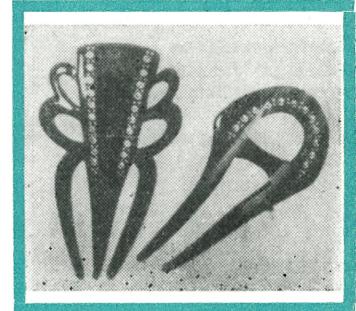
Turista: — Ďakujem, neProsím si. Ráno nepijem.

— Tak deti, dozvedeli ste sa, že telesá sa teplom roztahujú a pri chladení zmenšujú. Uveďte nejaký príklad.

— Prosím, prázdniny. V lete trvajú dva mesiace a v zime iba niekoľko dní.

Pekné dvojdielne šaty jemnej žltej farby s čierno-červenou vzorkou. Blúzka je na ramenach naberaňa, široká, rukávy s manžetkami zapínanými na gombíky, golierik košeľového strihu. Sukňa naberaňa na viac úzučkých gumičiek v pásse, opasok z tej istej látky. Všimnite sú dĺžku sukne — tento rok v lete nosíme sukne za kolena.

bielo-modrý, kytička umelých kvetín bielo-modro-zltá.

Veľmi elegantné, krémové šaty z jerseyovej látky. Na ramenach majú vypchávky, trištvrtové všité rukávy, dva krát preložené do manžety, špicatý výstrih a mierne nabranú sukňu. Opasok je banánovozený ozdobený brošňou a sandálky strieborné.

mladým
mladším
najmladším

JAROSLAV SEIFERT

MAMIČKINA PIESEŇ

Vonku sa už stmieva,
mamička si spieva,
navliekajúci nít.

Večer ospalý je,
ale ona šije,
musí, musí šiť.

Ked' sa nitky mihi
malým uškom ihly,
vydral sa jej vzduch.

Potom dívala sa
vôkol po terasách,
múroch sivastých.

Dieťa vedieť nechce,
čo to ihla šepce,
prehrýzujúc nít.

Preložil VOJTECH MIHÁLIK

A niť vedla nite,
únavné je štieť,
ale treba žiť.

Zo stoličky vstáva,
chrábát vyrovnáva
nad úsměvným snom.

Na čo spomína si?
Na kuriatka asi,
skryté pod krídlem.

Vonku sa už stmieva,
mamička si spieva,
choďte, deti, spať.

Ach, keby tak stihla
malá nežná ihla
všetko povedať!

MÁRIA HAŠTOVÁ

PRE MAMIČKU

Milý pozdrav pre mamičku
dneska ráno
priniesol až na oblôčik
jarný vánok.

Od koho? — Od detí.
Vela šťastia,
mamka naša,
prajú ti.

26. mája — sviatok našich drahých mamičiek

1979

Ako zvonky na úbočí

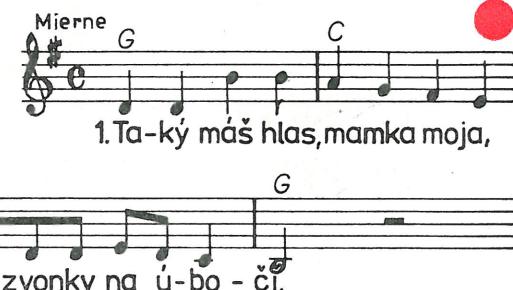
TEXT: ELENA ČEPČEKOVÁ
HUDBA: ALOJZ ČOBEJ

Taký máš hlas, mamka moja,
ako zvonky na úbočí.
Ked' ta čujem znenazdania,
div mi srdce nevyškočí.

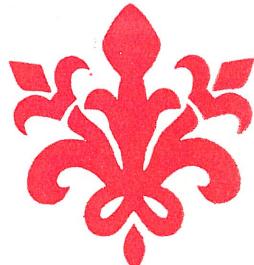
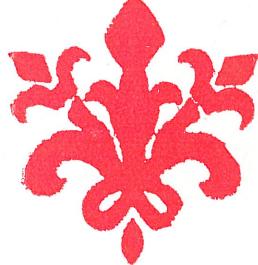
I ked' karhá, i ked' búri,
vždy je to hlas milý, vzácný
Ten jediný v celom svete,
lúbezný hlas mojej mamy.

Taký máš hlas, mamka moja,
ako šepot vetra v lese.
Usmejam sa mimovoľne,
ked' sa ku mne z diaľky nesie.

NOTOGRAF: JOZEF KLOCHÁŇ

SRDIEČKO PRE MAMIČKU patrí medzi najkrajšie a najúprimnejšie darčeky. Zhotovite ho z filcovej látky, a to tak, že najprv si srdiečko nakreslite na papier, vystrihnute ho a potom ho položte na látku, ktorú ste predtým prehli. Tým dostanete dva rovnaké tvary srdiečok. Ak máte drobné zvyšky farebného fileu, môžete srdiečka výkorne ozdobiti. Ozdobky pekne na file prišite. Potom farebnou bavlnkou oba tvary zošíte a podľa nás- ho návodu pripevňte na srdiečko farebnú stuhu. Pekne ju na mašlu uviažte a hotový darček vložte do láska- vých mamičkínich rúk.

MAMA VIE

Kde sa piesne v noci túlajú
mama vie, mama vie
Komu dobré ráno dávajú
mama vie, mama vie
Ako cestu nájst, ked' zablúdiš
mama vie, mama vie
Objaví nám každú tajnú skrýš
mama vie, mama vie

Chi-chi

— Mamička, prosím ťa,
pod sem. Hráme sa na medvede
v zoologickej záhrade.
— A čo tam mám robiť ja?
— Ty budeš tá dobrá teta,
čo nosí zvieratkámu cukríky!

Malý Petrik sa prechádza s
mamičkou po dunajskom ná-
breží. Dolu rieku pláva lod.

Petrík sa dlho díva na zá-
chranný pás, až sa napokon
spýta:

— Mamička, prečo potre-
buje loď náhradnú pneumatiku?

Palko si odrel koleno a
plače. Mamička mu ho o-
šetruje a vraví:
— Nepláč, Paľko, kým sa
oženíš bude koleno v poriadku.

— A nemohol by som sa
oženiť hned, mamička?

— Tetuška, prečo spávaš v
kuríne?

— A to ti kto povedal?

— Otecko povedal, že cho-
diš spávať so sliepkami.

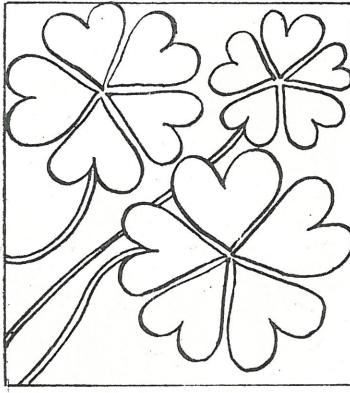

— Betka, aké je množné
číslo od slova hudobník?

— Pravdepodobne orchester,
mamička...

Cha-cha

Obrázky si pekne sami maľujeme pastelkami
A potom ich k básničke darujeme mamičke

RADY ■ PORADŇA ■ RADY ■ PORADŇA ■

KORZYSTNE KREDYTY NA NABYCIE GRUNTÓW ROLNYCH

Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 22 stycznia 1979 r. (MP Nr. 4 z 23 lutego 79 r. poz. 39) ustala zasady uzyskiwania kredytu na nabycie gruntów rolnych przez tych rolników i członków zespołów rolnych, którzy chcą powiększyć swoje gospodarstwo. Dotyczy to również tych rolników, którzy chcą nabycie ziemię i stworzyć nowe gospodarstwo. Za-

równo powiększone gospodarstwo jak i nowo stworzone nie może przekroczyć norm obszarowych ustalonych dla danego terenu przez wojewodę. O wyjątkach od tej zasady decyduje z upoważnienia naczelnik gminy.

A oto ważniejsze zasady udzielania tego kredytu.

Nabywca musi dawać gwarancję racjonalnego wykorzystania nabytej ziemi. Kredyt może być przez bank udzielony do wysokości 90% ceny gruntu ustalonej według zasad stosowanych przy sprzedaży państwowych nieruchomości rolnych. Splaty tego kredytu kształtuje się następująco: 30 lat — przy

kredycie na utworzenie gospodarstwa rolnego, z uwzględnieniem karenicy do 6 lat; 20 lat — przy kredycie na powiększenie gospodarstwa rolnego, z uwzględnieniem karenicy do 6 lat. Karenica ta może być przedłużona o 5 lat dla młodych rolników w wieku do 35 lat. W okresie karenicy, tzn. w okresie kiedy nie następują jeszcze splaty rat kredytowych bank nie pobiera odsetek od kredytu.

Kredyty te winny zainteresować rolników, którzy mają warunki do zwiększenia produkcji rolnej w drodze powiększenia obszaru swych dotychczasowych gospodarstw.

Jest to kolejny akcent stałej pomocy państwa dla indywidualnych gospodarstw rolnych. Dodać należy, że przepisy pozwalały na umorzenie zaciągniętego kredytu nawet do wysokości 90 procent, co zależy głównie od właściwego zagospodarowania gruntów i od ilości sprzedanych produktów rolnych jednostkom gospodarki społeczeństwa. W razie nabycia gruntów rolnych za własne środki nabywcom przysługuje odpowiednie umorzenie podatku i opłaty. O umorzeniach decyduje naczelnik gminy na wniosek nabywcy gruntów.

M.B.

ZAPALENIE SPOJÓWEK

Spojówka jest to wewnętrzna powierzchnia powieki, która dotyka bezpośrednio gałki ocznej. Przyczyną zapalenia spojówek może być dostający się doń pył, piasek, kruszyny szkła i inne podobne ciała. Wywołać je mogą również drażniące środki chemiczne jak wapno, nawozy sztuczne, pary amoniaku w złe wietrznych stajniach, dym w czasie pożaru. Zapalenie

spojówek jest także stałym objawem wielu chorób zaraźliwych (influenza, zolzy). Szkodliwy zwyczaj karmienia koni sianem z wysoko nad żlobem umieszczonej drabin przyczynia się do tego, że wskutek zaproszenia oczu zapalenie spojówek u koni występuje częściej niż u innych zwierząt. Po zaproszeniu oczu występuje silne zażawienie, potem wypływa z nich przeroszta wydzielina, a wreszcie szarobia ropa. Powieki są zaczerwienione. Występuje przymrużenie powiek — światłostęp. Nie leczone zapalenie spojówek może spowodować ślepotę. Takie zapalenie przy jednociosnym posmutnieniu, braku apetytu i gorączce wróży cho-

robę zaraźliwą. Podejrzewając zapalenie spojówek na tle podrażnienia przez obce ciało, oczy zwierzęcia należy przemyć przygotowaną wodą z dokładne rozpuszczonym kwasem borowym (na pół szklanki przegotowanej wody — pół łyżeczki od herbaty kwasu borowego). Można też użyć dokładnie przecedzonego naparu rumianku lub herbaty. Płyn do przemywania oczu winien mieć temperaturę 37 stopni. Płyn taki wkrapla się obficie do oka lub wyciska z kawałka zmoczonej nim waty. Przy wkrapianiu płynu należy przechylić głowę zwierzęcia na bok i rozchylić powieki. Przed przystąpieniem do zabiegu, ręce myje się starannie, gdyż z brudnych

rąk mogą dostać się zarazki i wywołać ropne zapalenie spojówek i rogówki. Przy ropnym zapaleniu spojówek lepiej zaprowadzić zwierzę do leczniczy. Zaniedbane ropne zapalenie spojówek może bowiem przenieść się na rogówkę i głębiej położone części gałki ocznej powodując w następstwie całkowitą lub częściową ślepotę. Jeśli podejrzewamy, że zapalenie spojówek wywołane jest przez chorobę zaraźliwą, należy zwierzę odosobić. Po pracy zwierząt w kurzu i pyle (szczególnie przy rozsiewaniu nawozów sztucznych) należy im przemycić oczy roztworem kwasu borowego.

H. MĄCZKA

SALÁTY (rozpočet pro 5 osob)

Z VAJEC: 5 čerstvých vajec uvaříme na tvrdlo, oloupáme, rozpůlímě, vyloupneme žloutky, které prolisujeme do mísy. Žloutky utřeme, přidáme umletou šunku nebo šunkový salám (15 dkg), usekané, oloupané kyselé okurky (1 větší nebo 2 menší) a 2 lžice majonézy. Dobře promícháme. Prázdné bílkové plátky na skleněnou misu vyloženou listy hlávkového salátu, polijejeme majonézou a ozdobíme

ředkvičkami, rajčaty a pečetělou naší. Zhruba na 2 hodiny před podáváním uložíme v chladném mísitě.

Z BÍLÝCH FAZOLÍ: 30 dkg přebrané bílé fazolky přes noc namočíme a uvaříme do měkkosti. Na sítě necháme okapat. V míse promícháme se 2 lžicemi stolního oleje, 1/16 l octa, jemně posekanou cibuli a lžici posekané zelené pečetělky. Podle chuti osolíme a opepríme. Připravíme několik hodin před podáváním, braku a v chladném mísitě proležet.

ZE SALÁTOVÝCH OKUREK: 2 okurky oloupáme a nakrouháme na jemné plátky. Větší stroužek česneku utřeme se solí, promícháme se sklenkou husté kyselé smetany, po-

dle chuti přisolíme, opepríme a promícháme s okurkami. Posypeme jemně posekanou pažitkou. Salát připravíme těsně před podáváním, aby okurky byly křehké.

Z MRKVE S KŘENEM: oškrábanou omýtou mrkev nastrouháme na jemném struhadle, přidáme lžici strouhaného křenu, zalijeme citr. šťávou rozdělenou troškou vody a podle chuti osladíme a osolíme, dobře promícháme.

CELEROVÝ: velký oloupaný céler uvaříme ve slané vodě do poloměkkosti. Prochladlý nakrájíme na nudličky, promícháme s jemně posekanou cibulí a zalijeme citr. šťávou rozdělenou mlékem nebo smetanou, dobře povídáme, necháme vychladnout a okyselíme a okročíme podle chuti.

2 lžicemi majonézy. Posypeme zelenou petrželkou.

MAJONÉZU do salátů můžeme koupit hotovou nebo připravit sami: 1 vařený žloutek, 1 syrový, špetka soli, 1/8 l stolního oleje, citronová šťáva, 1 lžička vinného octa, pepř, 1 lžička hořčice, trochu cukru. Vařený prolisovaný a syrový žloutek dobrě utřeme se solí a za stálého míchání přikapáváme olej. Hustou hladkou majonézu okyselíme a podle chuti osolíme, opepríme, osladíme a ochutáme hořčicí. Kdo nemá rád žloutky a olej, může připravit NEPRAVOU MAJONÉZU: žlutou máslovou jišku rozdělíme mlékem nebo smetanou, dobře povídáme, necháme vychladnout a okyselíme a okročíme podle chuti.

CIBULA — keď vo sne vidíš čašníka, môžeš očakávať, že stratiš samostatnosť, ale keď to bude čašnička, veselá budúnosť je pred tebou, v spoločnosti sa budete dobre zabávať.

ZIVOT
CZASOPISMO
SPOŁECZNO
KULTURALNE
Ukazuje się
do 15 każdego
miesiąca

NEVIETE SI PORADIŤ S RÓZNÝMI ČAŽKOSTAMI A ZÁLEŽITOSŤAMI, KTORE VÁS ROZČUEUJÚ? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU:
REDAKCIA ŽIVOT, 00372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH ČASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redagują: ADAM CHALUPEC — redaktor naczelnny, Marian Kaśkiewicz — z-ca red. nacz., oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie: Augustin Andrašák (Jablonka), František Bednárik (Nowa Biala), Alojz Biel (Zubrzyca Góra), Augustin Bryj (Lapsze Wyzne), Alojz Galus (Krempachy), Vladimír Hess (Lublin), František Chalupka (Nowa Biala), Bronisław Knapiček (Mikolów) Ján Kováčik (Zubrzyca Dolna), Andrej Kucek (Lipnica Wielka), František Kurnát (Nowa Biala), Waclaw Luščinský (Zelów), Lídya Mšálová (Zubrzyca Góra), Lídzie Mundilová (Kucov), Ignác Nižník (Myšlenice), František Paciga (Krempachy), Alžbeta Stojovská (Warszawa), Ján Špernoga (Warszawa), Rižená Urbánová (Gesiniec), Valérie Wojnarowská (Warszawa), Andrej Vaksmaný (Tribš), Andrej Vojta (Jurgów).

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valérie Wojnarowska; tłumaczenia na jęz. słowacki — Alžbeta Stojovská; weryfikacja stylistyczna i korekta jęz. słowackiego — Ján Špernoga; red. techn. — Magdalena Polakowska; red. graf. — Elżbieta Ksybek.

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo Współczesne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-490 Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

Adres redakcji: 00-372 Warszawa, ul. Foksal 13. Tel.: 26-44-49, 26-04-55, 26-42-57.

Adres ZG TKCiS: 31-624 Kraków, ul. Szpitalna 38, tel. 212-92.

Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele w terminach: do dnia 25 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego i cały rok następny, do 10 marca na II kwartał roku bieżącego, do 10 czerwca na III kwartał i II półrocze roku bieżącego, do 10 września na IV kwartał roku bieżącego. Cena prenumeraty: kwartałnie 3 zł, półrocze 6 zł, rocznie 12 zł. Jednostki gospodarki społeczeństwa, instytucje, organizacje i wszelkie rodzaje zakłady pracy zamawiają prenumeratę w miejscowościach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch” w miejscowościach zaś, w których nie ma Oddziałów RSW — w urzędach pocztowych. Czytelnicy indywidualni opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych i u doręczycieli.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch” Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę jest droższa od prenumeraty krajowej o 50%, dla zleceniodawców indywidualnych i o 100% dla zleceniodawców instytucji i zakładów pracy.

Oddano do składu 3.IV.1979 r. Numer podpisano do druku 8.V.1979 r.

Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 443. Nr indeksu 38601/38501. C-122.

PSYCHO-ZÁBAVA

JMÉNO VĚŠTÍ

JANA: šedooká, modrooká nebo zelenooká blondýnka nebo hnědovláška. Její kulatá tvář tone v záplavě bujných a načechnaných vlasů. Většinou žena silné postavy i ducha, která se doveče rvát se životem. Mnohdy mává umělecké vlhy (literární, malířské) avšak doveče být praktická, je střízlivá a přes vrozený romantismus někdy neselhává v rozhodujících životních situacích. Je pečlivá a pohotová. Přítelkyně často Janam závidí krásu, nadání, příslušenstvou „kliku“. Málokterá však ví, že Jany platí za všechny životní úspěchy a štěstí tvrdou prací, vytrvalostí, důsledností a odříkáním. Jany jsou laskavé, optimistické a velmi pohostinné. Zpravidla se provdají za muže zajímavého, dobrého a ušlechtileho, který však může být. Milují zelené stromy, keru a trávy, květiny, knihy, dobrou hudbu, film, divadlo, výlety a cestování. Přátelům a známým vždy mluví pravdu do očí. Jsou upřímné a přímé. Dožívají se požehnaného stáří.

snár

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVERÍME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KEĎ TO POKLADÁ ZA PREDSUDOK NAŠICH BABÍČIEK. OSTATNE, VEĎ JE TO IBA ZÁBAVA. TAK TEDA, KEĎ SA VÁM SNIVA:

BRÁNA — keď vo sne vidíš, ako ju otvárajú môžeš očakávať sobáš; keď si slobodný — vlastný, ale keď si už ženatý alebo vydatá, tak to bude sobáš v najbližšej rodine. Keď je brána zatvorená, môže sa stat, že návrh, ktorý si podal v práci alebo aj súkromne, bude odmetnutý, zasa keď vidíš otvorenú bránu, je to pre teba veľmi dobré znamenie, podľa všetkého budeš mať dobrú a pokojnú starobu. Môže sa ti snívať aj to, že nášliš otvárať bránu, nie je to už tak dobré, ako predošlá predpoveď, znamená totiž, že si nášliš vynútiť úspech, čo sa najčastejšie nekončí dobré.

CIBULA — aj keď si bez nej nevieme predstaviť varenie, vidieť cibuľu vo sne znamená, že v domácnosti budú pravdepodobne v najbližšom čase nedorozumenia. Môže to byť hádka medzi manželmi alebo medzi rodičmi a detmi. Obzvlášť si musíš dávať pozor keď sa ti snívalo, že si cibuľu jedol, môže to totiž znamenáť, že utripiš finančnú stratu. Zasa olupovanie cibule vo sne môže znamenáť, že budeš mať dôvod k pláču, čo ani neprekvaپuje, keď si uvedomíme, že najčastejšie pri olupovaní cibule skutočne „plačeme“.

ČAŠNÍK — keď vo sne vidíš čašníka, môžeš očakávať, že stratiš samostatnosť, ale keď to bude čašnička, veselá budúnosť je pred tebou, v spoločnosti sa budete dobre zabávať.

